Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.05 Sida 573

Svensk Veterinärtidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 54 SEPTEMBER 2002 NR 12

Alfa Print, Sundbyberg, 2002 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

577 **M Röken: Prepubertal kastration av katt – möjlighet eller risk?**
Artikeln, som bygger på författarens fördjupningsarbete, sammanfattar existerande studier om prepubertal kastration av katter och ger förslag till nya kastrationsrekommendationer för katter i Sverige.

574 **Ordföranden reflekterar**
D Hultefors: Stöttar Du Dina förtroendevalda?

575 **Ledare**
T Ekman: Quo vadis veterinarius?

587 **C Kvart, J Häggström, H Duelund Pedersen: Skall alla hundar med hjärtsjukdom behandlas med en ACE-hämmare?**
De senaste åren har ett flertal stora studier genomförts i vilka effekterna av ACE-hämmare undersökts hos hundar med hjärtsjukdom.

591 **B Aspenström-Fagerlund, Green, H: Vad betyder MRL-förordningen för svensk livsmedelssäkerhet?**
MRL-förordningen ska skydda konsumenten, men begränsar den praktiserande veterinärens möjligheter att medicinera livsmedelsproducerande djur samt hämmar läkemedelsproducenternas vilja att registrera veterinära preparat.

595 **Månadens Epiztel**

596 **Veterinärer gör succé som TV-profiler**

599 **Program för Veterinärmötet 2002**

Insänt
604 P Arvidsson, L Audell, A Björsdorff, M Björk, M Fälth: PVF läggs ner!
608 A Thoresen: En kommentar til den Svenske debatten om mastitisbehandling
609 T Jakobsson: Djurskyddets nya ställning som egen disciplin

606 **Preliminär föredragningslista vid fullmäktigemötet**

Replik
607 D Hultefors, Å Bergquist, I Dreimanis, T Ekman, A Forslid, E Lewin, K Lundborg, P Sahlander, S Sternberg: Svar till PVF

610 **Stöd kattforskningen – sälj katt- och brandmannakalendern**

611 **Ansvarsärende**

614 **I Ekesbo: En musikalilsk begivenhet inom veterinärmedicinen**

615 **Kongresser och kurser**

Läkemedel
616 Godkända läkemedel

616 **A-L Berg: Till minne av Hans-Jörgen Hansen**

617 **S Jerre: In memorandum av Annette Olofsson**

Bokanmälan
618 S Sternberg: Zoonoser

Noterat
619 Första kanadensiska vCJD-fallet
619 Slakteri-VD polisanmäld för hot mot veterinär
620 EPIET-programmet till Sverige
621 Jourberedskap för försöksdjursveterinärer
621 BSE-liknande sjukdom hos hjort skapar USA-panik
622 Hästforskning under 25 år
622 Winberg tackar veterinärförbundet

Kanslinytt
622 Chefer diskuterar sin roll
623 Hopp om ny privatpraktikerförening inom SVF
623 Nya medlemmar

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
13/02	16 okt	18 sep	25 sep
14/02	6 nov	9 okt	16 okt

Omslagsfoto: Eivor Rasehorn.
I Sverige har veterinärer och djurägare länge ansett att katter ska vara över tolv månaders ålder när de kastreras. På sidan 577 presenteras dock en studie som visar att den rekommenderade lägsta åldern för normalkastration av katter i Sverige kan sänkas till tre månaders ålder, utan risk för biverkningar.

Succén fortsätter!!

Beställ direkt från oss:
BTS ID

Från Europas Nr 1

- **ISO** 11784/85 för **full kompatibilitet**.
- **Avläsning**: alla ISO-läsare.
- **Sterilförpackad** i engångskanyl.
- **ID-etiketter** 6 st
- **Storlek**: 2.12mm x 11.5mm

Made in Germany by **AEG®** **Daimler-Chrysler Group®**

Tel: 044-24 36 95
Fax: 044-24 34 91
sales@btsid.com
www.btsid.com

ISO-chip
endast
45:-
(exkl. moms)

Nu ISO-läsare
endast
1690:- (exkl. moms)

Stöttar Du Dina förtroendevalda?

Det finns tecken på att det blir allt svårare att få medlemmar att ta på sig förtroendeuppdrag. Det är till och med så, att Djursjukhusanställda Veterinärers Förening för närvarande saknar en aktiv styrelse. Det är i högsta grad anmärkningsvärt att föreningen för anställda inom vår största och snabbast växande sektor inte lyckats få fram styrelsekandidater. Detta när det samtidigt kan konstateras att behovet av facklig aktivitet inom området är stort. Rapporter om tuffa arbetsförhållanden med hög arbetstakt, täta jourtjänstgöringar, svårigheter att ta ut raster och ledigheter samt på en del håll konflikter med arbetsledning eller ägare har bekräftats av den arbetsmiljöenkät förbundet utfört. Det finns flera exempel på medlemmar som "gått in i väggen". Varför finns det då inga som är beredda att, med hjälp från kansliet, ta itu med problemen?

En anledning är säkert, ironiskt nog, just dessa problem. Man orkar helt enkelt inte arbeta fackligt när jobbet står en upp över öronen. Och hur tacksamt är det egentligen att engagera sig? Det som i allmänhet når fram till de förtroendevalda är negativ kritik, som inte är särskilt inspirerande för den som måste göra svåra avvägningar och ta viktiga beslut till fördel för hela kåren. Det är omöjligt att alltid tillgodose allas egenintressen.

Om inte annat så klagar man på att det informeras för dåligt. När då informationen funnits såväl i SVT som på hemsidan måste man dra slutsatsen att vissa helt enkelt aldrig låter sig informeras. Det är viktigt att hålla sig informerad om vad som är på gång och lämna sina synpunkter i tid. Att komma med kritiken i efterhand är alltför lättvindigt.

Ordföranden reflekterar

Berättigad kritik skall givetvis föras fram, men sök information och tag gärna kontakt med de förtroendevalda. Försök se det positiva i det de gör och ge också uttryck för det. Tänk på att de tagit på sig stora uppgifter och ansvar som de flesta, kanske även Du, backar för. Kom ihåg att de också är personer med behov och känslor. Personer som behöver respons för den insats de gör.

Dag Hultefors
Förbundsordförande

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm
Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-post: office@svf.se hemsida: www.svf.se
Telefontid: 9.00–11.30, 12.30–16.30

Kansli
Telefon: 08-545 558 20
Telefax: 08-545 558 39

Kanslichef:
DAG HULTEFORS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 21
(Bost.tel. 035-17 35 88)
(Mobiltel. 070-566 08 36)
e-post: dag.hultefors@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-545 558 25
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 24
(Bost.tel. 08-651 09 65)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-545 558 26
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
Dir.tel. 08-545 558 22
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA LARSSON
Dir.tel. 08-545 558 23
e-post: birgitta.larsson@svf.se

MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
Dir.tel. 08-545 558 27
e-post: marianne.lundquist@svf.se

AGNETA SVENSSON, SVF
Dir.tel. 08-545 558 28
e-post: agneta.svensson@svf.se

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Svensk Veterinärtidning
Prenumerationspris 2002
Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta svar på debattinlägg senast 2 veckor före utgivningsdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

Svensk Veterinärtidning
Redaktion
Telefon: 08-545 558 30
Telefax: 08-545 558 29

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
JOHAN BECK-FRIIS
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Journalist:
KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON
Dir.tel. 08-545 558 32
e-post: karin.astrom.bengtsson@svf.se

Redaktionssekreterare, annonser:
BIRGITTA AHLKVIST
Dir.tel. 08-545 558 31
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Utgivningsdagar 2002

1	23 jan	10	14 aug
2	13 feb	11	4 sep
3	6 mar	12	25 sep
4	27 mar	13	16 okt
5	22 apr	14	6 nov
6	15 maj	15	27 nov
7	5 jun	16	18 dec
8–9	26 jun		

Fackpressupplaga 2001 = 2.900 ex.

Quo vadis veterinarius?

Hur trevligt hade det inte varit att kunna ställa den frågan i ett positivt, bejakande och nyfiket tonläge med full tillförsikt om att framtiden såg ljus ut. I skrivande stund (början av september 2002) känns det inte riktigt så.

Den veterinära grundutbildningen känns alltmer hotad såväl till kvalitet som kvantitet. Inga signaler om resurstillskott till veterinärfakulteten i enlighet med förslaget i den så kallade Raskska utredningen kommer från SLUs ledning. Tvärtom, universitetets budget är fortfarande i obalans och alla skall spara. Det prestationsrelaterade medelsfördelningssystemet, som med all sannolikhet hade gynnat V-fak, skjuts på framtiden. I stället för att diskutera hyran som staten tar ut av sig själv för att bedriva forskning och undervisning, pratas bara om hur institutionerna, som blir allt färre, skall ta allt mindre plats. Glömda är löftena från 1970-talet om att bara "ni kommer hit till Ultuna skall ni få så mycket utrymme ni vill – och billigt".

Inom mitt eget ämnesområde förebyggande djurhälsovård och antibiotikaanvändning kommer nedslående statistik från Vet@webben och Apoteksbolaget. Antibiotikaförbrukningen ökar inom mjölkproduktionen. Den illusion vi tidigare levt i att färre än 20 procent av korna behandlas för mastit krossas och nivån måste revideras upp till knappt 30 procent. Inte bra för det veterinära förebyggande arbetet för bättre djur- och juverhälsa, låg och kontrollerad antibiotikaförbrukning, minskande risk för resistensutveckling, m m. Andra nedslående nyheter är att användningen av en del andrahandsprodukter ökar, ofta som en följd av önskningar/påtryckningar från djurägarna. En allmän omsvängning i det veterinära tänkandet, från terapi till mer profylax, vore önskvärt.

Och inom kåren har "bråket" med PVF nu krävt sitt andra ordförandeoffer och PVF har upplösts av ett möte där ett drygt 80-tal personer, inkl ca 40 fullmakter, representerade drygt 400 medlemmar. När detta läses är det mindre än 14 dagar till årets fullmäktige och förhoppningsvis har vi fått representation även från privatpraktiker, som på ett konstruktivt sätt vill delta i det demokratiska samtalet. För mig som nyinvald i förbundsstyrelsen har diskussionen med PVFs tidigare styrelse varit oerhört frustrerande. Om det inte är den ena frågan som vi gör alldeles otillräckligt åt så är det den andra. Det som länge föreföll vara huvudfrågan var Jordbruksverkets tillsyn och "smygstöd" till DVO. Min och förbundsstyrelsens uppfattning är att vi gjort allt vi kan och lite till för att verka i fullmäktigebeslutets anda. Men årets fullmäktige får döma oss.

Nästa fråga som dök upp och växte i betydelse under hösten var den om separation av SVS och SVF. SVS organisation har utretts flera gånger av olika arbetsgrupper utan att någon lyckats övertyga fullmäktige om en bättre lösning. En del av problemet är självfallet ekonomiskt – vi är ett av de minsta SACO-förbunden och måste ge möjlighet för personalen att arbeta både med yrkesfrågor och fackliga frågor för att få en rationalitet i kansliarbetet. Dessutom är det ofta mycket svårt att separera dessa två frågor från varandra.

En intressant aspekt i frågan om en separation av SVF och SVS är att den just nu utreds av en grupp där en representant från PVF ingår. Om denne person går ur SVF och det inte finns något PVF på fullmäktige, vem skall då rösta för att SVS blir huvudaktör istället för SVF eller att SVS separeras från SVF? Hur skall man utöva sitt demokratiska inflytande om man inte är med i den nuvarande organisationen – förbundet?

Vi i förbundsstyrelsen hoppas verkligen att medlemmar från "PVF" kommer till fullmäktige och deltar på ett konstruktivt sätt i förbundsarbetet. Veterinärförbundet är för litet för att orka med en splittring. Inom andra SACO-förbund, bland annat Läkarförbundet och Arkitektförbundet, har man haft motsättningar liknande de vi nu ser inom vårt förbund. Där har man emellertid lyckats lösa knutarna utan splittring. Låt oss hoppas att även vi klarar det, så kanske vi kan se framtiden an med viss tillförsikt igen. Det saknas inte arbetsuppgifter.

Torkel Ekman
ledamot i förbundsstyrelsen

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.06 Sida 577

Fördjupningsarbete

Prepubertal kastration av katt – möjlighet eller risk?

*MÅNS RÖKEN, leg veterinär.**

Handledare: Catharina Linde-Forsberg, professor, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för obstetrik och gynekologi, Box 7039, 750 07 Uppsala.

I Sverige har veterinärer och djurägare länge ansett att katter ska vara över tolv månaders ålder när de kastreras. Många vetenskapliga studier från USA har beskrivit fördelar och biverkningar av att kastrera katter från sex veckors ålder och uppåt. Kastration av pediatriska djur verkar inte innebära några större risker för katternas välbefinnande än kastration av vuxna djur gör. Artikeln sammanfattar existerande studier och ger förslag till nya kastrationsrekommendationer för katter i Sverige.

Inledning

Katten är det vanligaste sällskapsdjuret i Sverige idag. Det är svårt att exakt beräkna antalet men år 2000 uppskattades att runt 1,2 miljoner katter fanns i Sverige. Av dessa uppskattas att 1 050 000 är "huskatter" och 150 000 är "ladugårdskatter" (15). Sveriges Djurskyddsföreningars Riksförbund tror att cirka 40 000 katter skulle behöva omhändertas för vård och omplacering årligen (Terese Holmberg, SDR, personligt meddelande, 2002), men betydligt högre siffror nämns av Djurens Vänner och osäkerheten är stor (15).

Det finns ingen forskning som bekräftar sex månaders ålder som den optimala för kastration av katter. Uppfattningen att honkatter och tikar måste löpa en gång innan de kastreras kan ha bidragit till att prepubertala djur inte kastreras. Det är också möjligt att den kunskap och utrustning, och de narkosmedel som fanns tillgängliga förr inte tillät kastration vid yngre ålder (20). De senaste 20 åren har tidig kastration introducerats i USA för att öka möjligheterna att kontrollera smådjurspopulationen. Flera amerikanska studier har visat att anestesi och kirurgi av prepubertala smådjur kan utföras med liten risk för komplikationer (22).

Under förutsättning att det unga djurets fysiologiska förutsättningar beaktas och korrekt anestetisk och kirurgisk teknik iakttas, kan även svenska veterinärer rutinmässigt kastrera pediatriska katter om behovet och intresset finns.

Två länders syn på lämplig kastrationsålder

Nuvarande svenska kastrationsrutiner

Fram till slutet av 1990-talet var det praxis i Sverige att vänta med kastration (= gonadektomi, fullständigt avlägsnande av båda könskörtlarna) av katter till efter könsmognaden eller cirka tolv månaders ålder. År 2000 kom nya rekommendationer från Sällskapet för smådjursreproduktion och veterinärföreningen Jamaren att kastrering av han- och honkatter kan utföras från och med sex månaders ålder. Syftet är att minska antalet lösspringande och övergivna katter och därmed förbättra katternas livsvillkor och status (23). Åldern är vald för att öka möjligheterna att förhindra oönskade

Figur 1. År 2000 uppskattades att runt 1,2 miljoner katter fanns i Sverige. Av dessa uppskattas att 1 050 000 är "huskatter" och 150 000 är "ladugårdskatter".

kullar utan att veterinärer och djurägare skall tveka att låta utföra ingreppet på grund av katternas låga ålder (Liss-Marie Langborg, Jamaren, personligt meddelande 2002).

Bland djurägare och veterinärer är det en vanlig uppfattning att kastration före pubertetens inträdande kan vara skadligt för kattens fysiska och psykiska utveckling. Det anses också från veterinärt håll att det är för riskfyllt att söva för unga individer (Terese Holmberg, SDR, personligt meddelande, 2002). Flertalet av Sveriges katter kastreras därför idag sannolikt vid sex till tolv månaders ålder.

Figur 2. En viktig anledning att låta kastrera ett husdjur är att undvika oönskade dräktigheter och kullar. Foto: Eivor Rasehorn.

Nordamerikanska kastrationsrutiner

Föregångslandet vad gäller forskning kring och införandet av tidig kastration av hund och katt är USA. På grund av den stora överpopulationen av smådjur har flera metoder prövats för att begränsa dessas reproduktion. De senaste 20 åren har tidig kastration börjat tillämpas och studier tyder på att metoden är förhållandevis riskfri och inte har några skadliga långtidseffekter. Då de amerikanska veterinärerna blivit mer vana vid ingreppet har också djurägarna blivit mer positiva till att kastrera sina djur tidigt (8).

The American Veterinary Medical Association (AVMA) anser att inga hundar eller katter från djurskyddsföreningar bör tillåtas reproducera sig och stödjer tidig kastration som en åtgärd för att förhindra överpopulation (21). Många nordamerikanska djurskyddsföreningar följer numera kastrationsprogram där alla hundar och katter, även så unga som sex veckor gamla, kastreras före adoption (5).

Varför tidig kastration?

Generella fördelar med kastration

En viktig anledning att låta kastrera ett husdjur är att undvika oönskade dräktigheter och kullar. Den reproduktiva förmågan försvinner efter en kastration, oavsett om ingreppet utförs tidigt eller sent. Ålder vid pubertetens inträdande varierar kraftigt hos katter och påverkas av bland annat födelsesäsong, omgivning, tillväxthastighet, näringstillförsel och infektiösa sjukdomar. Honkatter når puberteten vid fyra till 21 månaders ålder och hankatter vid åtta till tio månaders ålder. Följaktligen når en del honkatter puberteten före sex månaders ålder och kan bli dräktiga och föda en kull innan kastrationen blir utförd. Om katten kastreras före sex månaders ålder minskar eller elimineras den risken (23).

Beteendeförändringar och relaterade problem föranleder också ofta beslutet att kastrera en katt. Vid puberteten aktiverar könshormonerna de beteenden som reglerar parning och hantering av avkomman. Beteenden relaterade till uppvaktning, parning samt sökande och behållande av partner och revir fastställs då (8). Könshormonerna behöver dock inte vara enda orsaken till dessa beteenden. Samma beteendemönster kan uppvisas utan att vara knutet till sexuellt beteende eftersom även tidigare upplevelser och omgivning kan spela in. Parningsbeteende, aggression, urinmarkering och strövbeteende kan kvarstå hos handjur om de har utfört dessa beteenden innan kastrationen, även om de i flertalet fall försvinner (3, 12).

Kastration minskar eller eliminerar också risken för livmoderinfektioner, prostataproblem och tumörer i genitalområdet (24).

Specifika fördelar med tidig kastration

De praktiska fördelarna med att kastrera djur före sex månaders ålder är flera. Kastration så tidigt som vid sex till tolv veckors ålder (pediatrisk kastration) har flera fördelar jämfört med sen kastration:

- operationen är mindre påfrestande och återhämtningen går snabbare (8),
- morbiditet och mortalitet vid ingreppet är lägre (6),
- ingreppet kräver mindre tid och ansträngning av veterinären,
- katternas juvenila beteende kvarstår, vilket får anses eftersträvansvärt då det ger ett lugnare, mer människoorienterat djur med mindre vandringsbehov och reducerad aggressivitet,
- risken för oönskade kullar elimineras (13).

Effekter för djurhem och djurskydd

De katter som djurskyddet omhändertar är ofta negligerade eller bortsprungna djur utan känd härkomst. Det är önskvärt att dessa katter inte tillåts reproducera sig och därför kastre-

ras innan de omplaceras. Då dräktiga katter omhändertas bör dessa också kastreras innan partus, för att minska överpopulationen.

Kastration före adoption eller försäljning kan underlätta omplaceringen av djur från djurskyddsföreningar och på lång sikt få antalet hemlösa katter att minska, varigenom såväl katternas lidande som djurskyddsföreningarnas arbetsbörda minskar (1).

Faror vid tidig kastration?

Trots att det saknas vetenskapligt underlag för att det skulle vara optimalt att kastrera katter först efter sex månaders ålder, har tidig kastration orsakat mycket diskussion och ansetts kontroversiellt i USA (6). En mängd problem har identifierats och undersökts. Man har bland annat diskuterat risken för dålig tillväxt, urinvägsproblem, binjuretumörer, beteendeförändringar samt olika endokrina, kardiella och immunrelaterade dysfunktioner. Dessutom har givetvis överviktsproblemet hos kastrerade djur debatterats (23).

Allmän sjukdomsbenägenhet

Det har ifrågasatts från veterinärt håll huruvida immunsystemets utveckling störs av anestesi och kirurgi vid sex till åtta veckors ålder, vilket är den tid då immunförsvaret utvecklas (8). I en studie där sex till 14 veckor gamla kattungar kastrerades noterades inga komplikationer i form av sårinfektioner och kattungarna verkade inte lida av någon immuninkompetens (1). Det fåtal studier som försökt utröna risken för infektionssjukdomar på lång sikt har inte funnit någon skillnad mellan tidigt kastrerade katter och andra katter (12). Huruvida immunförsvarets utveckling kan störas vid tidiga ingrepp är dock fortfarande okänt och kräver vidare studier.

Beteendeförändringar

Ofta är det ett oönskat beteende som föranleder en kastration. Kastrerade katter är generellt mer tillgivna och mindre aggressiva mot andra katter oavsett vid vilken ålder de kastreras (23). Däremot har de studier som hittills publicerats inte visat på någon skillnad i aktivitetsnivå och lekfullhet mellan tidigt kastrerade, sent kastrerade och intakta (= icke kastrerade) katter (12). I en studie följdes tidigt kastrerade katter i tre år efter ingreppet utan att någon ökad incidens av beteendestörningar kunde konstateras (4).

Vid sex till åtta veckors ålder infaller kattens "fear imprinting period" och det är inte uteslutet att otrevliga upplevelser under denna period kan leda till oönskade beteendeförändringar (24). Det är ännu okänt om tidig kastration kan ge beteendestörningar men stress och obehag i samband med ingreppet bör förstås minimeras (2).

Figur 3. Kastrerade katter är generellt mer tillgivna och mindre aggressiva mot andra katter, oavsett vid vilken ålder de kastreras. Foto: Eivor Rasehorn.

Binjurebarkstumörer

Kastrerade illrar löper ökad risk att drabbas av hormonproducerande binjuretumörer, liksom vissa typer av möss. Det har diskuterats om risken för att utveckla binjurebarkstumörer ökar hos tidigt kastrerade hundar och katter men denna typ av tumörer är mycket ovanliga, även i de områden i USA där tidig kastration har utförts länge (17).

Postoperativa komplikationer

Flera studier har undersökt om pediatriska katter i högre mån drabbas av postoperativa komplikationer som kan hänföras till själva ingreppet. Risken att drabbas av allvarliga komplikationer som kräver behandling eller leder till dödsfall är oförändrad (5). Däremot löper sent kastrerade katter signifikant högre risk än tidigt kastrerade att drabbas av mindre allvarliga komplikationer såsom svullnad i operationssåret, suturreaktioner, hjärtarytmier eller milda gastrointestinala störningar. I dessa studier var alltså risken för komplikationer lägre för de tidigt kastrerade katterna än de sent kastrerade, även i de fall då djuren var för unga för att ha utvecklat immunitet mot infektioner (8). Försiktighetsåtgärder vid kastrationen av de pediatriska katterna har förmodligen påverkat resultatet (5).

Pyometra

Även om delar av livmodern lämnas kvar i buken vid ingreppet är risken för pyometra liten, under förutsättning att korrekt teknik

och ligaturmaterial har använts (13). Om äggstocksvävnad lämnats kan dock hormonpåverkan kraftigt öka risken för pyometra (ovarian remnant syndrome) och juvertumörer (13). Vid kastration av katter oavsett ålder är det alltså av större vikt att äggstockarna avlägsnas fullständigt än att hela livmodern tas bort (14).

Tillväxt

Det har länge ansetts att kastration av prepubertala djur skulle hämma tillväxten. Flera studier har dock visat att detta med stor sannolikhet är felaktigt. Broskmognaden i benens tillväxtplattor är beroende av könshormon och det är visat att tidig kastration försenar slutningen av de långa rörbenens tillväxtzoner (23). Detta leder till förlängd tillväxtperiod av, och viss ökad längd på, rörbenen (13). Det är oklart om förhållandet har någon klinisk signifikans men försenad epifysslutning kan eventuellt predisponera för frakturer i tillväxtplattan, så kallade Salter-Harrisfrakturer (6).

Hankatters muskelmassa påverkas till stor del av androgener. Hankatter som kastreras tidigt utvecklar aldrig den vuxna, intakta hankattens muskulatur. Katter som kastreras i vuxen ålder förlorar den del av muskelmassan som utvecklats efter puberteten (1).

Urininkontinens

Tikar drabbas ibland av inkontinens efter kastration. Urininkontinens är dock ovanligt både på intakta och kastrerade katter och det är tveksamt om katter över huvud taget drabbas av kastrationsorsakad inkontinens (14). När inkontinens uppträder hos katter är det mer sannolikt att den är orsakad av en neuropati eller FeLV-infektion än en hormonrelaterad störning (13).

Urinvägsinfektion och obstruktion

Feline Urinary Syndrome (FUS) är ett av de starkaste argumenten som framförts mot tidig kastration. I vissa studier rapporteras att problemet oftare förekommer hos kastrerade än okastrerade hankatter, men detta har ifrågasatts i andra studier (1, 14). Förklaringsmodellen bygger på det felaktiga antagandet att kastrerade hankatter skulle ha en mindre diameter i urethra, vilket skulle predisponera bildningen av urethrapluggar (1, 14). Vid jämförande mätningar in vitro av urethras diameter hos tidigt kastrerade hankatter, steriliserade hankatter, kastrerade och testosteronbehandlade hankatter samt helt intakta hankatter sågs ingen skillnad mellan de olika grupperna (1). Inte heller i en in vivo studie där urethras diameter mättes med cystourethrogram påvisades någon skillnad (9). Vid mätningar på honkatter har dock minskad diameter visats hos tidigt kastrerade djur. Då risken att honkatter drabbas av urinvägsobstruktion är liten saknar detta förhållande troligen betydelse (14).

Det är inte entydigt visat att kastrerade hankatter alls skulle löpa större risk att drabbas av FUS. Troligen spelar foderintaget en stor roll i sammanhanget. Vissa studier har visat att tidigt kastrerade katter inte är mer drabbade av FUS än sent kastrerade katter (8, 14). I en studie löpte sent kastrerade hankatter faktiskt större risk att drabbas av FUS än tidigt kastrerade under den treårsperiod studien pågick. I den studien föreslogs att tidig kastration skulle kunna ha en skyddande effekt mot urinvägsproblem, jämfört med sen kastration (4).

Fullständig utskaftning av penis kan vara svårt att uppnå hos tidigt kastrerade hankatter. Separation av penis och preputium är hormonrelaterat och sker vid runt 22 veckors ålder hos intakta huskatter. Flera studier visar att katter kastrerade före eller under puberteten ofta får ofullständig sådan förhudsseparation, men i andra studier har inga sådana problem setts (8, 23). Om detta har någon klinisk signifikans är okänt, men det torde öka svårigheten att kateterisera urethra hos en tidigt kastrerad hankatt. Ökad risk för förhudsinflammation eller ascenderande urinvägsinfektion när debris fastnar i håligheten mellan penis och preputium har diskuterats men inte kunnat konstateras kliniskt (23).

Övervikt

Det anses allmänt att gonadektomi leder till ökad fettdeposition hos hund och katt. Övervikt kan dock drabba såväl kastrerade

Figur 4. Det anses allmänt att gonadektomi leder till ökad fettdeposition hos hund och katt. Generellt väger kastrerade katter mer än intakta och de lider oftare av obesitas. Foto: Eivor Rasehorn.

som intakta djur. Det är ett multifaktoriellt problem och påverkas även av arv, diet och aktivitetsnivå. Generellt väger kastrerade katter mer än intakta och de lider oftare av obesitas (1). I en del studier menar man att ämnesomsättningen i vila är högre hos intakta katter än hos de kastrerade, vilket innebär att kastrerade katter har ett lägre energibehov än intakta djur (8, 23). Även ökad aptit på grund av förändrad mättnadskänsla i hjärnan tros vara en del i problemet. Förändringar i aktivitetsnivå såväl som av metabolism och även förmågan att känna mättnadskänsla orsakas av de hormonella förändringarna efter kastration. Flera studier bekräftar att kastrerade katter får ökad mängd kroppsfett men risken och graden av övervikt är likvärdig oavsett om kastrationen utförs tidigt eller sent (1, 8). I en studie beräknas energibehovet för kastrerade katter vara runt 30 procent lägre än för intakta katter (13). Minskad utfodring torde följaktligen vara nödvändigt oavsett vid vilken ålder katten kastreras.

Kastration av unga katter
Särskilda beaktanden för unga djur

Den unga individens fysiologiska förutsättningar skiljer sig i flera avseenden från den vuxnes och anestesi och kirurgi av prepubertala katter kräver att en del försiktighetsåtgärder vidtas. Först vid tolv veckors ålder är kattens cirkulation, respiration, temperaturreglering samt lever- och njurfunktion fullt utvecklad och av normal (vuxen) kapacitet (4). Innan dess är stora delar av kroppsprocesserna ofullständigt utvecklade.

Unga djur har t ex lägre hematokrit och mindre mängd blod än vuxna. Även en liten faktisk blodförlust kan innebära en stor relativ minskning av den totala blodvolymen hos unga djur (6). Vidare är temperaturregleringen sämre och de unga djuren är känsligare för temperaturförluster (1, 5). Risken är också förhöjd för både hyper- och hypotension (2).

Pediatriska djur har två till tre gånger högre syrebehov och därmed högre andningsfrekvens (6). Dessutom är bröstkorgen mer eftergivlig och andningsmuskulaturen dåligt utvecklad varför andningsarbetet är tyngre (5).

Neonatala djur har sämre proteinbindningsgrad av läkemedel på grund av lägre blodkoncentration av serumalbumin, mindre mängd kroppsfett samt högre koncentration av vatten i kroppen. Känsligheten för vissa läkemedel är därmed högre (2).

Enzymsystemen i levern ännu inte fullt utvecklade vilket också ger sämre metabolisering av läkemedel. Detta kan leda till längre duration av anestesin hos neonatala djur (2).

Njurfunktionen kan vara suboptimal med sämre glomerulifiltration och tubulär sekretion vilket kan leda till långsammare renal utsöndring av läkemedel (1).

Glykogenlagren i lever och muskulatur är lägre vilket ökar risken för hypoglykemi (1). Slutligen är den pediatriska vävnaden ömtålig och kan lätt skadas av hårdhänt hantering (8).

Preoperativa hänsynstaganden

Vid anestesi och kirurgi av pediatriska djur bör den preoperativa stressen minimeras och patientövervakningen ökas. Veterinären måste känna till det unga djurets förutsättningar men också anestetikans farmakokinetiska egenskaper. Tidig kastration av kattungar är förhållandevis riskfritt förutsatt att vissa riktlinjer följs.

Kattungarna bör vara avmaskade och vaccinerade flera dagar före operationstillfället (2). För att undvika hypoglykemi skall pediatriska katter inte fasta mer än högst fyra timmar före kirurgi. För katter runt tolv veckors ålder bör fastan inte överstiga åtta timmar. Dessutom bör utfodring ske inom en timme efter uppvaknandet (6). Vatten bör inte undanhållas alls (18).

Naturligtvis skall en fullständig klinisk undersökning genomföras preoperativt. En sådan bör innefatta kontroll av allmäntillstånd, beteende och aktivitetsnivå men genomföras lugnt och försiktigt. Djuret vägs noggrant och kongenitala missbildningar som till exempel kryptorkism, gomspalt och bråck bör uteslutas. En noggrann klinisk undersökning visar om katten är frisk och riskfritt kan sövas och opereras. Om så inte är fallet bör ingreppet senareläggas (6).

Preoperativ stress minimeras genom att djuret hålls i en tyst, varm och lugn omgivning samt hanteras så lite som möjligt. Stress och upphetsning leder till

Figur 5. Hypotermi minskar metabolismen av injektionsanestetika, förlänger återhämtningen och försenar uppvaknandet. Det kan undvikas genom t ex att göra rakningen av operationsområdet minimal och att värma tvättlösningen.

försvårad hantering och sämre narkosdjup (2).

Perioperativa hänsynstaganden

Hypotermi minskar metabolismen av injektionsanestetika, förlänger återhämtningen och försenar uppvaknandet. Det kan undvikas genom några enkla åtgärder:

- Rakningen av operationsområdet bör vara minimal.
- Tvättlösningen bör värmas och användas sparsamt för att bibehålla en torr päls och ett torrt underlag. Alkohol och jod har nedkylande effekt på kroppen. Klorhexidinlösning kan istället vara att föredra (2).
- Värmesupplement såsom elektrisk värmedyna eller varmvattenflaska måste användas under ingreppet. Rektaltemperaturen kan gärna kontrolleras omedelbart efter avslutad kirurgi (1).
- Operationstiden bör minimeras och organpresentationen likaså (8).

Under operationen är det mycket viktigt att god hemostas uppnås, vilket underlättas av att blodkärlen är små och mängden bukfett minimal (8). Kattens andningsvägar måste hållas öppna under anestesin. Många studier rekommenderar intubering och noggrann kontroll av andningen (14).

Postoperativa hänsynstaganden

Utfodring bör ske inom en timme efter uppvakning för att undvika hypoglykemi. Återhämtningen efter anestesi är snabbare hos pediatriska katter än hos vuxna katter (13). Kattungar som vaknar långsamt kan administreras 50 procent dextroslösning intravenöst, subkutant eller per oralt (6).

Anestesi

Den unga kattens fysiologi kräver en anpassning av anestesin. Även om inga narkosmedel är kontraindicerade enbart av hänsyn till ung ålder måste dosering och administrering anpassas (5), se Tabell 1. Andningsdeprimerande läkemedel bör undvikas och hos katter yngre än tolv veckor bör inte heller narkosmedel som huvudsakligen bryts ned i levern eller utsöndras via njurarna användas (19).

Tabell 1. Val av anestesimedel för kastration av kattungar i olika åldrar enligt olika studier.

Ålder	*Kön*	*Narkosmedel (mg/kg IM)*	*Underhåll*	*Ref*
6-12 v	_	Midazolam 0,22 Ketamin 11	Isofluran	1
6-12 v	_	Tiletamin/zolazepam 11	Isofluran vid behov	1
< 24 v	__	Acepromazin 0,055 Butorphanol 0,44 Glycopyrrolat 0,011 Ketamin 11	Isofluran	10
12 v	__	Medetomidin 80 Ketamin 5	Nej	18
12 v	__	Xylazin 1 Ketamin 10	Nej	18

I den amerikanska litteraturen anses inte injektionsanestesi vara tillräckligt som enda narkosmedel för katter under sex månaders ålder, varför inhalationsnarkos rekommenderas för underhåll av anestesin.

Induktion med ketamin torde ge tillräckligt god och långvarig narkos för en kastration även utan isofluran på pediatriska djur. För kastration av pediatriska hankatter bör låga mängder xylokain kunna användas för lokalbedövning av testiklarna vid otillräcklig analgesi (Görel Nyman, SLU, personligt meddelande, 2002). Då ingen studie ännu finns som kan bekräfta detta kan det dock inte rekommenderas att utan tillgång till isoflurannarkos utföra kastration på katter i denna ålderskategori.

I Sverige är α_2-agonisterna i kombination med ketamin den vanligaste typen av narkosmedel i samband med sen kastration. Hos katter över tolv veckors ålder bör samma narkosmetod kunna användas under förutsättning att kroppsvikt och dosering noggrant kontrolleras (5 och Görel Nyman, SLU, personligt meddelande, 2002).

Kirurgisk metod

Hankatt

Tidig kastration av hankatt

Figur 6. Hos katter över tolv veckors ålder bör α_2-agonisterna i kombination med ketamin kunna användas som narkosmetod, under förutsättning att kroppsvikt och dosering noggrant kontrolleras.

Figur 7. Skrotum behöver oftast inte rakas och de små testiklarna på unga djur bör noggrant palperas innan sårtvätt.

Figur 8. Funikeln bör ligeras eftersom vävnaden är mycket skör på pediatriska djur.

utförs på samma sätt som på vuxen katt, under iakttagande av försiktighet för att förhindra slitskador (8). Skrotum behöver oftast inte rakas och de små testiklarna på unga djur bör noggrant palperas innan sårtvätt (5). Funikeln bör ligeras eftersom vävnaden är mycket skör på pediatriska djur (1). I en studie har dock använts metoderna att knyta funikeln om sig själv samt att knyta ihop sädesledaren med testikelartären, utan att uppleva några operativa eller postoperativa problem. Tunt, absorberbart ligaturmaterial rekommenderas (6).

Kryptorkida hankatter bör inte opereras tidigt utan ingreppet skjuts upp tills dess att båda testiklarna vandrat ner, eller katten nått sex månaders ålder då en ljumsk- eller buköppning kan utföras (6). Den juvenila testikeln kan vara svår att lokalisera om den inte nått skrotum.

Honkatt

På honkatter kan en komplett ovariehysterektomi utföras. Ett 3–4 cm långt snitt läggs 1 cm kaudalt om naveln. Det ventrala fettet separeras och linea alba snittas med skalpell på traditionellt vis. Större mängder peritonealvätska påträffas normalt i bukhålan och kan avlägsnas med dopptyg för god insyn (8). Uterus lokaliseras mellan kolon och urinblåsa. Persisterande urakusrest vid urinblåsans apex ses oftast. På grund av den ömtåliga vävnadsstrukturen och risken för slitskador måste bukorganen hanteras med stor försiktighet. "Kastrationskrok" bör inte användas. Efter avlägsnande av uterus och ovarier på sedvanligt sätt kontrolleras bukhålan noggrant och total hemostas bör uppnås (6).

Löst åtdragna enkla isolerade suturer kan användas för hudsuturering men risken för irritation och avlägsnande är större än hos vuxen katt (6). Istället kan huden förslutas med sub- eller intrakutana, fortlöpande suturer (6, 8).

Diskussion

Utfört med korrekt teknik och under iakttagande av det unga djurets speciella förutsättningar är prepubertal anestesi och kastration ett okomplicerat och säkert ingrepp. Det kirurgiska utförandet av tidig kastration skiljer sig inte mycket från sen kastration. För den svenska veterinären bör det inte innebära några problem att anpassa sin teknik till det unga djurets fysiologi. Katter över tolv veckors ålder kan sövas med samma preparat som svenska veterinärer normalt använder till äldre katter, vilket innebär att ingreppet kan utföras vid i princip alla mindre veterinärkliniker i lan-

Figur 9. Kryptorkida hankatter bör inte opereras tidigt utan ingreppet skjuts upp tills dess att båda testiklarna vandrat ner.

Figur 10. På honkatter läggs ett 3–4 cm långt snitt kaudalt om naveln. Större mängder peritonealvätska påträffas normalt i bukhålan och kan avlägsnas med dopptyg för god insyn.

det. Vid sövning av katter under tolv veckors ålder bör inhalatorisk anestesi finnas tillgänglig, vilket innebär att så unga katter av praktiska skäl sällan kommer att kastreras i Sverige.

Oron för många påstådda korteller långtidskomplikationer såsom tillväxtförsämring, pyometra, urininkontinens och urinvägsobstruktion har i flera vetenskapliga studier visats vara ogrundad. Andra biverkningar, som obesitas, drabbar katter oavsett när de kastreras och verkar inte uppträda oftare hos tidigt kastrerade djur. Vissa följder av ingreppet kan rent av vara fördelaktiga. I en studie rapporteras en lägre frekvens postoperativa komplikationer vid tidig än vid sen kastration. I en annan studie har man sett en tendens till att färre tidigt kastrerade katter drabbas av urinvägsinfektioner än konventionellt kastrerade katter. Ett mindre aggressivt och mer tillgivet beteende bland de förra är också vanligt, vilket torde bespara katten några bitsår efter revirstrider, med påföljande risk för böldbildning.

En del frågetecken finns dock fortfarande kvar. Det vore önskvärt att riskerna vid injektionsanestesi av mycket unga individer undersöktes, eftersom många svenska kliniker inte har tillgång till inhalationsnarkos. Risken för komplikationer på lång sikt bör utredas vidare, men även påverkan på immunförsvarets utveckling, risken för binjurebarkstumörer och den kliniska relevansen av försenad slutning av rörbenens tillväxtzoner bör klargöras. Omvänt har det heller inte utretts om ingreppet har några positiva effekter. Dessutom är inga studier utförda under svenska förhållanden utan alla studier i ämnet kommer från USA. Undervisning av och information till svenska veterinärstuderande, veterinärer och allmänheten krävs.

Slutsatser

En genomgång av nordamerikanska studier i ämnet ger vid handen att katter kan kastreras från sex veckors ålder utan ökad risk för komplikationer eller biverkningar. Veterinären måste dock beakta det unga djurets fysiologi. Från tolv veckors ålder kan katterna sövas genom injektion av den i Sverige allmänt vedertagna α_2-agonist/ketaminblandningen, under förutsättning att kroppsvikt och dosering noggrant kontrolleras. Den rekommenderade lägsta åldern för normalkastration av katter i Sverige borde därmed kunna sänkas från sex månader till tre månader. Även om det varken är nödvändigt eller önskvärt att kastration av unga djur sker regelmässigt vore det positivt för alla parter om möjligheten funnes.

En svensk studie av möjligheter och risker vid tidig kastration är önskvärd. Det krävs information och kunskap om ingreppets säkerhet under svenska förhållanden för att skapa tillit hos de svenska veterinärerna.

Summary

Prepubertal neutering of the cat – a possibility or a risk?

In modern times Swedish veterinarians and pet-owners have been of the opinion that cats should be neutered postpubertally with the preferred age of 12 months. Since the year 2000 neutering of cats in Sweden is recommended from 6 months of age but the reluctance to prepubertal neutering is still widespread, even in the veterinary community. In the United States

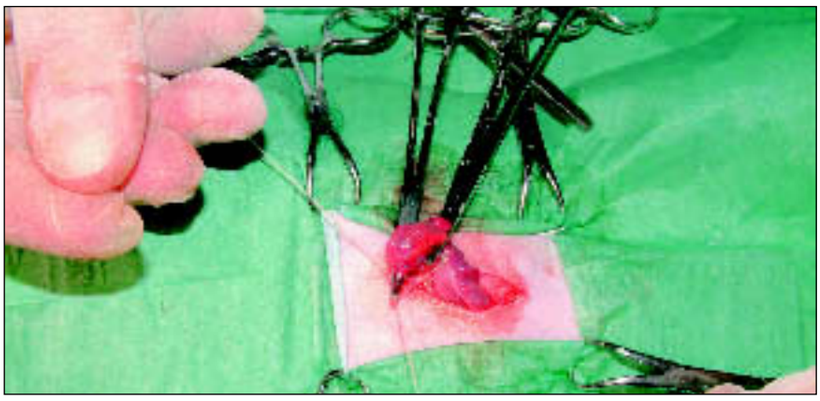

Figur 11. På grund av den ömtåliga vävnadsstrukturen och risken för slitskador måste bukorganen hanteras med stor försiktighet.

Figur 12. Katter över tolv veckors ålder kan sövas med samma preparat som svenska veterinärer normalt använder till äldre katter.

where pet overpopulation is a severe problem, early neutering has been thoroughly studied and evaluated. Several scientific studies have examined the pros and cons of neutering cats from the age of 6 weeks. The negative side effects feared, e g obesity, growth-problems, disturbed behaviour and feline urinary syndrome, have been found of little or no consequence. The anaesthetic and surgical procedures are apparently safe for young kittens: morbidity is lower and recovery is faster than in adult animals.

Neutering of pediatric animals does demand adjustment of the surgical and anaesthetic technique to the physiological condition of the very young animal. The pediatric animal has a decreased ability to maintain body temperature, a predisposition to hypoglycemia, and inadequate metabolization and excretion of drugs owing to immature hepatic enzyme systems, decreased protein binding of drugs and decreased renal function.

The early spay or neuter surgery is quick, with minimal bleeding and quick recovery. There is less time required of the surgeon and less stress to the animal. No common, age-related, serious intraoperative or short-term postoperative complications have been reported.

Spaying and neutering can be performed under injectable anesthesia on kittens over 12 weeks of age. This means most veterinary clinics in Sweden can perform the operation. To enhance among the Swedish veterinarians the knowledge on, and trust for, early neutering a Swedish study is desirable.

Referenser

1. Aronsohn MG & Faggella AM. Anesthetic techniques for neutering 6- to 14-week-old kittens. JAVMA, 1993, 202, 1, 56–62.
2. Aronsohn MG & Faggella AM. Surgical techniques for neutering 6- to 14-week-old kittens. JAVMA, 1993, 202, 1, 53–55.
3. Bachman SS. Healthy pets are spayed and neutered, Keithville, Louisiana, USA. Hemsida: http://www.snik-snak.com/benefits.html, augusti 2002.
4. Benson GJ. "Anesthesia for neonates and geriatric patients", Small animals anesthesia. Göteborg, 1996, 87–90.
5. Bloomberg MS. "Surgical considerations for prepuberal gonadectomy in puppies and kittens", The case for early neutering. Colorado, American Humane Association, 1996, 8–9.
6. Bloomberg MS. Surgical neutering and nonsurgical alternatives. JAVMA, 1996, 208, 4, 517–519.
7. Faggella AM. "Anesthetic considerations for pups and kittens", The case for early neutering. Colorado, American Humane Association, 1996, 6–7.
8. Hetts S. "Behavioral effects of spaying and neutering", The case for early neutering. Colorado, American Humane Association, 1996, 12–13.
9. Howe LM. Prepubertal gonadectomy in dogs and cats: part I, Compendium of continuing education for the practicing veterinarian, 1999, 21, s 103–111.
10. Howe LM. Short-term results and complicactions of prepubertal gonadectomy in cats and dogs. JAVMA, 1997, 211, 1, 57–62.
11. Howe LM & Olson PN. Prepubertal gonadectomy – early-age neutering of dogs and cats. Recent advances in small animal reproduction, 2000, April 24, http://www.ivis.org
12. Howe LM, et al. Long-term outcome of gonadectomy performed at an early age or traditional age in cats. JAVMA, 2000, 217, 11, 1661–1665.
13. Lieberman L. A case for neutering pups and kittens at two months of age. JAVMA, 1987, 191, 5, 518–521.
14. Little S. Anesthesia and surgical protocols for early age altering in cat. Ontario, Canada, 2000.
15. Manimalisrapporten. Stockholm, 2000.
16. Nyman G. The use of alfa2-adrenergic agonists/antagonists in Swedish small animal practice. Small animal anesthesia, Göteborg, 1996, 133–139.
17. Olson PN. "Questions and answers on the effects of prepuberal gonadectomy", The case for early neutering. Colorado, American Humane Association, 1996, 18–23.
18. Olson PN et al. Early-age neutering of dogs and cats in the United States (a review). Journal of Reproduction and Fertility, 2001, suppl 57, 223–232.
19. Plumb DC. Veterinary drug handbook, 2nd ed. Iowa, 1995.
20. Root Kustritz MV & Olson PN. Early spay and neuter. In: Ettinger SJ, ed. Textbook of veterinary internal medicine, 5th ed. USA, 2001, 1539–1541.
21. Root MV. Early spay-neuter in the dog and cat. Vet Clin North Am: Small Anim Pract, 1999, 29, 4, 935–942.
22. Stubbs PW, et al. Effects of prepubertal gonadectomy on physical and behavorial development in cats. JAVMA, 1996, 209, 11, 1864–1871.
23. Swedish Veterinary Feline Study Group (Jamaren), Sällskapet för smådjursreproduktion. Rekommendation angående tidigarelagd kastrering av katter, 2000.
24. Theran P. Early-age neutering of dogs and cats. JAVMA, 1993, 202, 6, 914–917.

*Leg veterinär Måns Röken, Götgatan 12b, 753 15 Uppsala.

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.07 Sida 587

Skall alla hundar med hjärtsjukdom behandlas med en ACE-hämmare?

*CLARENCE KVART, professor, VMD, diplomate ECVIM (kardiologi), JENS HÄGGSTRÖM, lektor, docent, VMD, diplomate ECVIM (kardiologi) och HENRIK DUELUND PEDERSEN, lektor, dr med vet.**

De senaste åren har ett flertal stora studier genomförts i vilka effekterna av ACE-hämmare undersökts hos hundar med hjärtsjukdom. Artikeln sammanfattar resultaten från den senaste av dessa undersökningar, genomförd i Skandinavien, och andra studier där effekter av ACE-hämmare har studerats vid kronisk hjärtklaffsdegeneration och dilaterad kardiomyopati hos hund. Artikeln är, förutom i Svensk Veterinärtidning, publicerad i motsvarande veterinära tidskrifter i Danmark, Norge och Finland.

Inledning

Läkemedel som hämmar det angiotensin-konverterande enzymet (ACE) har blivit vanliga som en integrerad del av hjärtsviktsbehandling hos såväl människor som djur. De senaste åren har ett flertal stora studier genomförts i vilka effekterna av dessa preparat undersökts hos hundar med hjärtsjukdom. Den senaste av dessa undersökningar, Scandinavian Veterinary Enalapril Prevention trial (SVEP-studien) utfördes i Sverige, Finland, Danmark och Norge (6). I denna studie belystes huruvida ACE-hämmare bör användas i den asymtomatiska fasen av kronisk mitralisinsufficiens. Målet med denna korta artikel är att ge en sammanfattning av resultaten från SVEP-studien och andra viktiga studier där effekter av ACE-hämmare har studerats vid kronisk hjärtklaffsdegeneration och dilaterad kardiomyopati, de vanligaste hjärtsjukdomarna hos hund.

Hundar med symtomatisk kongestiv hjärtsvikt

Hos hundar med symtomatisk kongestiv hjärtsvikt är det visat att ACE-hämmaren enalapril, givet som supplement till diuretika och eventuellt digoxin, kan reducera kliniska sjukdomstecken (2, 5) och förlänga överlevnadstiden (3). Likaledes är det visat (1) att ACE-hämmaren benazepril markant förlänger överlevnadstiden hos hundar med kongestiv hjärtsvikt (70 % av hundarna behandlades samtidigt med annan hjärtmedicin). I två av studierna (1, 3) var effekten på överlevnadstiden enbart statistiskt signifikant för hundar med mitralisinsufficiens. Hundar med dilaterad kardiomyopati levde emellertid också längre när de behandlades med ACE-hämmare, vilket tyder på att effekten också med hänsyn till denna sjukdom sannolikt hade varit signifikant om fler patienter hade inkluderats i studien. Därför, och med hänsyn till att ACE-hämmare generellt sett har få biverkningar, kan alla hundar med kongestiv hjärtsvikt och behov av diuretika behandlas med en ACE-hämmare, oavsett om hunden lider av kronisk hjärtklaffsdegeneration eller dilaterad kardiomyopati.

Hundar med asymtomatisk mitralisinsufficiens

Målet med SVEP-studien var att undersöka huruvida behandling med ACE-hämmare kunde förlänga den asymtomatiska fasen hos hundar med mitralisinsufficiens. Studien, som var randomiserad, dubbelblind och placebokontrollerad, utfördes över en period på 4,5 år vid 14 centra i Sverige, Finland, Danmark och Norge. Totalt inkluderades i studien 237 cavalier king charles spaniels med asymtomatisk mitralisinsufficiens (blåsljud, men inga sjukdomstecken). Ungefär hälften av de inkluderade hundarna hade hjärtförstoring vid studiens start.

Hundarna i behandlingsgruppen behandlades med 0,25–0,5 mg enalapril/kg en gång dagli-

Figur 1. De senaste åren har ett flertal stora studier genomförts i vilka effekterna av ACE-hämmare undersökts hos hundar med hjärtsjukdom.

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.07 Sida 588

gen. Hundarna undersöktes en gång om året eller vid missanke om att hunden utvecklat hjärtsvikt efter ett standardiserat protokoll som omfattade anamnes, klinisk undersökning, EKG och röntgen. Under studieperioden utvecklade 43 procent av hundarna kongestiv hjärtsvikt, medan de resterande hundarna antingen utgick ur studien som följd av andra orsaker (29%) eller aldrig utvecklade kliniska tecken på hjärtsvikt vid studiens avslutande (28%).

Studiens resultat var att ACE-hämmare inte har någon klinisk effekt med hänsyn till att förlänga den asymtomatiska fasen av sjukdomen (se Figur 2). Som det ses på figuren kunde inte heller någon tendens identifieras. Studien visar också att det inte gjorde någon skillnad om hundarna behandlats i det lägre eller högre doseringsintervallet (över/-under 0,38 mg/kg) eller om de hade hjärtförstoring vid studiens start.

Figur 3. Trots omfattande studier, föreligger det inga bevis för att hundar med asymtomatisk mitralisinsufficiens bör behandlas med en ACE-hämmare.

Hundar med asymtomatisk hjärtsjukdom – andra studier

En mindre retrospektiv studie har utförts i Kanada (8) med frågeställningen huruvida ACE-hämmare kan fördröja utvecklingen av kongestiv hjärtinsufficiens hos doberman pinschers med asymtomatisk dilaterad kardiomyopati. Resultaten är inte publicerade utan endast framförda vid en kongress på grund av för lågt antal ingående djur och svårtolkade skillnader mellan olika kön och kastrater. Ytterligare studier behöver utföras, men resultaten stämmer i viss mån överens med att ACE-hämmare kan fördröja utvecklingen av hjärtinsufficiens hos människor med systolisk dysfunktion. Denna orsakas oftast av koronarkärlsförträngning och hjärtinfarkter (9), vilka är vanliga problem hos människa men däremot ovanliga hos hund.

När det gäller hundar med asymtomatisk mitralisinsufficiens är situationen helt annorlunda. Förutom SVEP-studien har en motsvarande studie utförts i USA där resultaten också visar att ACE-hämmare inte förlänger den asymtomatiska fasen signifikant. Resultaten från studien i USA är ännu inte publicerade utan enbart framförda muntligen vid en kongress. Hos människor med kronisk, asymtomatisk mitralisinsufficiens föreligger inte heller någon dokumenterad effekt av något läkemedel som förlänger den asymtomatiska fasen, och det rekommenderas att dessa patienter inte behandlas medicinskt.

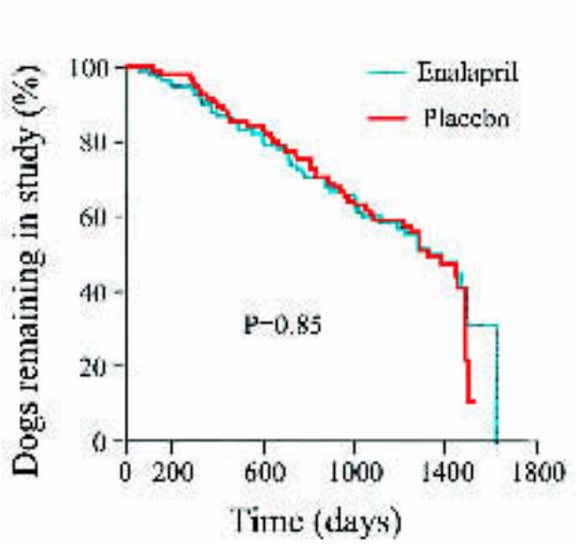

Figur 2. Procentandel av hundar som inte har utgått ur studien på grund av hjärtsvikt (eller annan orsak), som funktion av tiden. Antalet placebo- och enalaprilbehandlade hundar ändrades i samma takt. Behandlingen hade sålunda ingen klinisk effekt med hänsyn till att förlänga den asymtomatiska fasen av sjukdomen. Reproducerat, med redaktörens tillåtelse, från (6).

Konklusion och diskussion

Det är bevisat att ACE-hämmare har god effekt vid kongestiv hjärtsvikt orsakad av kronisk mitralisinsufficiens genom att reducera kliniska sjukdomstecken och förlänga överlevnadstiden. Även om mindre omfattande dokumentation föreligger vid symtomatisk dilaterad kardiomyopati, kan även dessa hundar behandlas med en ACE-hämmare. Hundar med symtomatisk dilaterad kardiomyopati kan emellertid också behandlas med läkemedlet pimobendan. En studie av hundar med symtomatisk

hjärtsvikt (7) visade positiv effekt av att addera pimobendan både med och utan samtidig behandling med ACE-hämmare.

Trots omfattande studier, föreligger det däremot inga bevis för att hundar med asymtomatisk mitralisinsufficiens bör behandlas med en ACE-hämmare. Dessa preparat bör sålunda inte användas vid asymtomatisk mitralisinsufficiens (blåsljud men inte hjärtsvikt), inte minst med tanke på att det inte kan uteslutas att en långvarig behandling kan leda till uttröttning av effekten så att dessa preparat blir mindre verksamma då hunden senare utvecklar kongestiv hjärtsvikt.

Referenser

1. BENCH study group. The effect of benazepril on survival times and clinical signs of dogs with congestive heart failure: results of a multicenter, prospective, randomized, double-blinded, placebo-controlled, long-term clinical trial. J Vet Cardiol, 1999, 1, 7–18.
2. COVE study group. Controlled clinical evaluation of enalapril in dogs with heart failure: results of the cooperative veterinary enalapril study group. J Vet Intern Med, 1995, 9, 243–252.
3. Ettinger SJ, Benitz AM, Ericsson GF, Cifelli S, Jernigan AD, Longhofer SL, Trimboli W & Hanson PD. For the long-term investigation of veterinary enalapril (LIVE) study group. Effects of enalapril maleate on survival of dogs with naturally acquired heart failure. J Am Vet Med Assoc,1998, 213, 1573–1577.
4. Grayburn PA. Vasodilator therapy for chronic aortic and mitral regurgitation. Am J Med Sci, 2000, 320, 202–208.
5. IMPROVE study group. Acute and short-term hemodynamic, echocardiographic, and clinical effects of enalapril maleate in dogs with naturally acquired heart failure: results of the invasive multicenter prospective veterinary evaluation of enalapril study. J Vet Intern Med, 1995, 9, 234–242.
6. Kvart C, Häggström J, Pedersen HD, Hansson K, Eriksson A, Järvinen AK, Tidholm A, Bsenko K, Ahlgren E, Ilves M, Åblad B, Falk T, Bjerkås E, Gundler S, Lord P, Wegeland G, Adolfsson E & Corfitzen J. Efficacy of enalapril for prevention of congestive heart failure in dogs with myxomatous valve disease and asymptomatic mitral regurgitation. J Vet Intern Med, 2002, 16, 80–88.
7. Lombard C W. Therapy of congestive heart failure in dogs with Pimobendan. Proc 18th ACVIM Forum, Seattle 2000, pp 107–109.
8. O'Grady MR, Horne R & Gordon SG. Does angiotensin converting enzyme inhibitor therapy delay the onset of congestive heart failure or sudden death in Doberman pinshers with occult dilated cardiomyopathy? (abstract). Proc 15th Am Coll Vet Intern Med Forum, Lake Buena Vista, FL, 1997, 685.
9. SOLVD investigators. Effect of enalapril on mortality and the development of heart failure in asymptomatic patients with reduced left ventricular inteection fractions. N Engl J Med, 1992, 327, 685–691.

*Professor Clarence Kvart Institutionen för djurfysiologi, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 7045, 750 07 Uppsala.
Lektor, docent, Jens Häggström, Institutionen för kirurgi och medicin smådjur, Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 7037, 750 07 Uppsala.
Lektor, dr med vet Henrik Duelund Pedersen, Institut for Anatomi og Fysiologi, Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole, Grønnegårdsvinte 7, 1870 Frederiksberg C, Danmark.

Sista dagarna...

att söka forskningsbidrag från Agria!

Agria Djurförsäkring anslår årligen en del av premieintäkten till stöd för veterinärmedicinsk forskning och forsknings- och utvecklingsprojekt rörande husdjur och husdjursskötsel.

Agrias Forskningsfond, som i år delar cirka två miljoner, har omvandlats till Stiftelsen för djurhälsa och djurvård. På sikt innebär det ökade forskningsanslag för de som arbetar för friskare och tryggare djur.

Ansökningarna prövas på sedvanligt sätt av en särskild forskningskommitté bestående av sex fristående ledamöter samt en representant för Agria. **Ansökningtiden för forskningsåret 2003 utgår 1 oktober 2002.**

Skriv ut ansökningshandlingar från Agrias webbplats, www.agria.se, eller beställ genom att e-posta: jan-otto.lindell@agria.se

AGRIA DJURFÖRSÄKRING

www.agria.se • 020-88 88 88
Ett specialistbolag inom Länsförsäkringar

Vad betyder MRL-förordningen för svensk livsmedelssäkerhet?

*BITTE ASPENSTRÖM-FAGERLUND och HARRIET GREEN, toxikologer.**

MRL-förordningen ska skydda konsumenten, men begränsar den praktiserande veterinärens möjligheter att medicinera livsmedelsproducerande djur. Den hämmar också läkemedelsproducenternas vilja att registrera veterinära preparat. Följande artikel sammanfattar gällande MRL-bestämmelser och beskriver vilka möjligheter som finns att använda ej MRL-godkända preparat utan att konsumentsäkerheten blir lidande.

Inledning

Enligt djurskyddslagen har varje djur som blir sjukt rätt att bli behandlat. Om djuret som ska behandlas är livsmedelsproducerande innebär det att veterinären har dubbla roller. Dels måste veterinären behandla djuret för att minska lidande och se till att djuret blir friskt, men också betrakta djuret som ett potentiellt livsmedel med risk att konsumenterna utsätts för läkemedelsrester via maten. Livsmedelsverkets roll i det hela är att se till att konsumenten skyddas mot läkemedelsrester i mat. Detta sker dels genom fastställande av gränsvärden, så kallade MRL (Maximum Residue Limit) och karenstider, dels genom restsubstanskontrollprogram (analyser av läkemedelsrester) och besiktning på slakterier.

Gemensamma gränsvärden inom EU

Som förhoppningsvis alla veterinärer känner till får man inom EU bara behandla livsmedelsproducerande djur med läkemedelssubstanser som finns inplacerade i bilaga 1, 2 eller 3 till Rådets förordning (EEG) nr 2377/90 (se faktaruta 1).

Läkemedelsföretagen gör en ansökan till EMEA (The European Agency for the Evaluation of Medicinal Products) varefter CVMP (Committee for Veterinary Medicinal Products) och dess arbetsgrupp CVMP-SWP (Safety Working Party) utvärderar substanserna och gör en riskbedömning baserad på läkemedlens toxikologi, farmakologi, effekter på mikrofloran i tarmen samt utsöndringsprofil i djuret (se faktaruta 2). Denna riskbedömning ligger till grund för ett Acceptabelt Dagligt Intag (ADI) för substansen och MRL (bilaga 1 eller 3 till Rådets förordning (EEG) nr 2377/90) för alla ätliga delar (lever, njure, muskel och fett) och produkter (mjölk, ägg och honung) från de djurslag som företagen inlämnat en MRL-ansökan för. Vissa substanser har efter utvärdering inplacerats i bilaga 2, dvs de har bedömts så säkra för konsumenten att något gränsvärde inte behövs. Ofta gäller detta dock under vissa förutsättningar som anges under "övriga bestämmelser". Exempel

Man får inom EU bara behandla livsmedelsproducerande djur med läkemedelssubstanser som finns inplacerade i bilaga 1, 2 eller 3 till Rådets förordning (EEG) nr 2377/90.

Faktaruta 1

MRL-förordningen: Rådets förordning (EEG) 2377/90

Bilaga 1: Substanser som har fastställda MRL-värden.

Bilaga 2: Substanser som har bedömts att de inte behöver åsättas MRL under de förutsättningar som anges i listan under "Andra bestämmelser".

Bilaga 3: Substanser som har preliminära MRL-värden på grund av att vetenskapliga data fattas för att en fullständig utredning ska kunna ske.

Bilaga 4: Substanser som inte får användas till livsmedelsproducerande djur då bedömning har gjorts att man inte kan bestämma vid vilken halt de inte utgör en risk för konsumentens hälsa.

Faktaruta 2

Dokumentationskrav

Följande dokumentation krävs enligt The Rules Governing Medicinal Products in the European Union, Volume 8, för att fastställa ett ADI för en substans och MRL för olika vävnader:

Farmakokinetik: Absorption, metabolism, fördelning och utsöndring.

Toxicitetsstudier: Akut toxicitet, toxicitet efter upprepad dosering (minst 90 dagar peroralt, två djurarter, tre dosnivåer), reproduktionsstudier (minst två generationer, minst ett djurslag t ex råtta, tre dosnivåer), teratogenicitet/embryotoxicitet: minst två arter, mutagenicitet: studierna ska kunna visa genmutationer, kromosommutationer och genommutationer och vara utförda in vitro och in vivo samt cancerstudier utförda om ämnet uppvisar strukturlikhet med kända cancerogener.

Mutagenicitet: Misstänkta effekter i toxicitetsstudier (preneoplastiska förändringar).

Övriga tester: Immunotoxicitet, neurotoxicitet och beteendestudier.

Vidare ska toleransstudier utföras på det djurslag som läkemedlet är avsett till och farmakodynamiken dokumenteras, dvs farmakologiska effekter på laboratoriedjur och på det djurslag som läkemedlet är avsett till.

För mikrobiologiskt aktiva substanser krävs även studier över resthalternas effekter på den humana tarmfloran och effekter på mikroorganismer som används i livsmedelsproduktionen, t ex startkulturer vid tillverkning av ost, fil och yoghurt.

är att en substans bara får ges utvärtes eller inte får användas till lakterande djur.

Det slutliga beslutet av MRL-värden tas i Standing Committee for Veterinary Medicinal Products. Dessa beslut publiceras därefter i Official Journal of the European Communities (se faktaruta 3).

Substanser utanför bilagorna 1, 2 och 3

Några substanser har också utretts där vetenskapliga data varit otillräckliga för inplacering i någon bilaga och bedömningen har utmynnat i "no recommendation". Ofta har företagen i dessa fall själva tagit tillbaka sina ansökningar då de antingen ansett att det varit för dyrt att ta fram data eller att de själva misstänkt att substansen är så toxisk att den ändå inte skulle kunna bli godkänd. De substanser som på detta sätt inte har inplacerats i någon bilaga kan företagen göra nya ansökningar för senare om nya vetenskapliga fakta tillkommit.

De substanser som däremot inplacerats i bilaga 4 har bedömts kunna utgöra en hälsorisk för konsumenten oavsett vilka resthalter som uppmätts i livsmedlet. Dessa substanser får därför inte användas till livsmedelsproducerande djur.

Kaskaddirektivet

Fördelen med MRL-värden är förstås att livsmedel från de djurslag som har behandlats med ett läkemedel som har MRL kan konsumeras utan risk för konsumenten. Detta förutsätter naturligtvis att man följer de karenstider som krävs för att resthalterna ska sjunka under gränsvärdet. Nackdelen är att det krävs så omfattande dokumentation (se faktaruta 2) att företagen inte anser att det är lönsamt att ansöka om MRL för vissa djurslag, till exempel renar, kaniner, får och getter. Detta gör att tillgången på läkemedel för vissa sjukdomar och djurslag inte är tillräcklig och att det finns en risk att läkemedel används som inte är tillåtna.

Ett fastställt gränsvärde för en substans innebär dock inte automatiskt att det på marknaden finns produkter som innehåller detta läkemedel för djur. Preparat måste tas fram i lämpliga beredningsformer för djurslaget ifråga, vilket är en kostnadskrävande och tidskrävande procedur.

Om godkända läkemedel saknas kan veterinärerna, i undantagsfall, för att undvika onödigt lidande hos djuren utnyttja det så kallade kaskaddirektivet (§ 10 i Rådets direktiv 2001/82/EG) vilket nyligen införlivades i Jordbruksverkets regler (C22) och beträffande karenstider tidigare i livsmedelsverkets föreskrifter (H65, SLVFS 1999:34, §4).

Karenstid på minst 28 dygn

Kaskaddirektivet innebär, enligt livsmedelsverkets tolkning, att en karenstid på minst 28 dygn

Fördelen med MRL-värden är att livsmedel från de djurslag som har behandlats med ett läkemedel som har MRL kan konsumeras utan risk för konsumenten.

för slakt och minst sju dygn för tillvaratagande av mjölk eller ägg för livsmedelsändamål ska tillämpas vid behandling med preparat som inte har en fastställd karenstid för djurslaget eller behandlingssättet i fråga. En förutsättning för detta är att den aktiva substansen återfinns i bilaga 1–3 i Rådets förordning (EEG) nr 2377/90 *för djurslaget i fråga*. Dessa karenstider kan även tillämpas vid användning av humanpreparat och ex tempore-beredningar som innehåller en aktiv substans som är upptagen i bilaga 1–3 i Rådets förordning (EEG) nr 2377/90, för det djurslag veterinären tänkt behandla. Om en längre karenstid redan finns för preparatet ska denna naturligtvis tillämpas.

Om veterinären misstänker att dessa karenstider är för korta eller för långa kan livsmedelsverket efter ansökan via telefon, fax eller brev göra en bedömning och fastställa en mer relevant karenstid. Användning av kaskadprincipen innebär att den enskilde veterinären får ett större ansvar för att "riktiga" karenstider tillämpas.

Humanpreparat inte samma som veterinärpreparat

Karenstiden för ett preparat är beroende av den dos som ges och den beredningsform som används samt preparatets farmacevtiska egenskaper, till exempel partikelstorlek och löslighet. Om veterinären använder ett humanpreparat istället för ett godkänt veterinärmedicinskt preparat är det inte alls säkert att den karenstid som fastställts för det veterinära preparatet kan användas, såvida preparaten inte är exakt samma vad gäller komposition och beredningsform. Det preparat som är avsett att användas humant kan ha helt andra egenskaper än det veterinärmedicinskt registrerade preparatet. Djurägaren kan då riskera att positiva prover innehållande läkemedelsrester över MRL-värdet hittas efter det att karenstiden utgått, och konsumenten kan utsättas för resthalter som inte är säkra.

Faktaruta 3

Aktuella webbadresser

Livsmedelsverkets hemsida: www.livsmedelsverket.se

Dokument som handlar om läkemedel till djur kan återfinnas dels under "Mat och hälsa: Säker Mat: kemiska hälsorisker: Läkemedelsrester i livsmedel" samt under "Lagstiftning". Sök i "gällande lagstiftning" och skriv in karenstider. Under denna rubrik ligger den senaste versionen av karenstidsföreskrifterna.

Jordbruksverkets hemsida: www.sjv.se

Läkemedelsverkets hemsida: www.mpa.se

EMEAs hemsida: www.emea.eu.int

För att hitta MRL-utredningar (Summary Reports) går man in under rubriken "Veterinary medicine" och kommer då till "Main index" där man kan hitta rubriken "MRL". De utredningar som är publicerade här har fastställda MRL-värden som publicerats i Official Journal. Observera att det inte finns Summary Reports för alla substanser som ingår i bilaga 2 till Rådets förordning 2377/90.

Kommissionens hemsida där MRL-värden publiceras: www.europa.eu.int/eur-lex

För att hitta MRL-värden går man in på en sida där det står "snabbsökning" och anger 2377/90. Man kan då söka sig fram till den senaste utgåvan av ändringar till 2377/90. Den senaste konsoliderade utgåvan publicerades i december 2000 men på EMEAs hemsida (www.emea.eu.int) finns under "News" en lista över "Status of MRL Procedures". I denna lista anges "Regulation amending Annex of Regulation 2377/90". För varje ämne anges det nummer i Kommissionens Förordning där beslut tagits.

Begränsat utbud av preparat

Kravet på att substansen ska ha MRL för aktuellt djurslag innebär förstås att utbudet av preparat blir begränsat. I den svenska översättningen av Rådets direktiv 2001/82/EG (kaskaddirektivet) står det ordagrant "Bestämmelserna i punkt 1 skall tillämpas under förutsättning att läkemedlet, när det ges till livsmedelsproducerande djur, endast innehåller substanser som förekommer i ett veterinärmedicinskt läkemedel som är *godkänt* för sådana djur inom den berörda medlemsstaten och att i fråga om livsmedelsproducerande djur den ansvarige veterinären anger en läkemedelsfri tid". Detta innebär att substansen måste finnas i någon bilaga till Rådets förordning (EEG) nr 2377/90 eftersom

Om veterinären använder ett humanpreparat istället för ett godkänt veterinärmedicinskt preparat, är det inte säkert att den karenstid som fastställts för det veterinära preparatet kan användas.

Jordbruksverket har löst problemet med häst som livsmedelsproducerande djur genom att införa behandlingsbevis. Om substansen inte finns i bilaga 1-3 enligt Rådets förordning 2377/90, måste ett särskilt behandlingsbevis utfärdas, vilket innebär att hästen inte kommer in i livsmedelskedjan.

ett läkemedel som är godkänt endast innehåller substanser som är bedömda inom EU och placerade i någon av bilagorna till Rådets förordning (EEG) nr 2377/90 (se faktaruta 1). Det pågår dock diskussioner inom EU om en uppluckring av denna paragraf då det fattas många läkemedel just till så kallade minor species (numerärt små djurslag). Till minor species räknas bland annat renar och kaniner.

Häst som livsmedelsproducerande djur

Häst räknas också som livsmedelsproducerande djur inom EU, vilket gett upphov till stora problem i Sverige efter det att MRL-förordningen började gälla här. Jordbruksverket har dock löst detta genom att tillåta att veterinärer använder alla läkemedel som man anser behövs. Om substansen inte finns i bilaga 1–3 enligt Rådets förordning (EEG) 2377/90 för häst måste dock ett särskilt behandlingsbevis utfärdas, vilket innebär att hästen inte kommer in i livsmedelskedjan. Det betyder att den inte får användas som livsmedelsproducerande djur (Statens Jordbruksverks föreskrifter 1999:118). Detta gäller exempelvis vid behandling av häst med fenylbutazon.

Registreringar

Förr registrerades alla läkemedel nationellt. I och med Sveriges medlemskap i EU 1995 introducerades ett nytt system för godkännande av läkemedel. Det består dels av den centrala proceduren där godkännandet av ett läkemedel sker på kommissionsnivå samtidigt för alla EU-länder, dels ömsesidigt godkännande (mutual recognition) av ett annat EU-lands utredning av ett läkemedel. Den ömsesidiga godkännandeproceduren är obligatorisk sedan 1998 i de fall ett läkemedel skall saluföras i mer än ett EU-land och företaget inte vill ansöka om godkännande i alla EU-länder via den centrala proceduren. Nationella godkännanden görs fortfarande, men endast då läkemedelsföretaget vill saluhålla läkemedlet i endast ett EU-land.

Fördelen med att man samordnar registreringar inom EU är förstås att samma bedömningsprinciper kan användas i alla länder och för läkemedel till livsmedelsproducerande djur blir karenstiderna desamma inom hela EU. Förfarandet innebär också mindre dubbelarbete. Nackdelen kan vara att företagen inte registrerar preparat för små lokala marknader, till exempel för en djurart som kanske bara finns i ett land. Livsmedelsverket deltar i arbetet inom EU med att fastställa karenstider både vid centrala godkännanden och ömsesidigt erkännande, förutom att fastställa karenstider för de preparat som godkänns nationellt.

Nordisk harmonisering av karenstider

För gamla läkemedel som godkänts nationellt har livsmedelsverket omprövat karenstiderna då MRL fastställts för den ingående aktiva substansen. Harmonisering har då ofta skett med de nordiska myndigheterna. Detta har inneburit att karenstiderna ändrats för en del preparat. Alla ändringar av karenstider, precis som alla karenstider för nya godkännanden, anges i livsmedelsverkets karenstidsföreskrifter (H65), som också finns tillgänglig på livsmedelsverkets hemsida (www.livsmedelsverket.se). Dessa karenstider är juridiskt bindande och förutsätter att rekommenderad dos och behandlingssätt använts.

Slutligen

Arbetet med att fastställa MRL har varit omfattande och livsmedelsverket har lagt ner mycket tid på detta arbete sedan Sverige gick med i EU. Trots att MRL-förordningen i vissa fall betytt att tillgången på läkemedel, framför allt till vissa djurarter, försämrats kan man ändå konstatera att säkerheten för konsumenten har ökat. Med samma regler inom hela EU blir det lättare att kontrollera att inte otillåtna läkemedel används och att livsmedel innehållande hälsofarliga resthalter inte når konsumenten. Konsumenten kan känna sig säkrare både när det gäller inhemska och importerade livsmedel.

*Toxikolog Bitte Aspenström-Fagerlund, Toxikologiska enheten, Forsknings- och utvecklingsavdelningen, Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala. Telefon: 018-17 55 00.
Toxikolog Harriet Green, Toxikologiska enheten, Forsknings- och utvecklingsavdelningen, Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala. Telefon: 018-17 55 00.

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.07 Sida 595

Månadens Epiztel

Epizteln rapporterar om två misstänkta BSE-fall i augusti, en ko i Blekinge och en ko i Halland. Vidare ges en påminnelse om utfärdanden av hälsointyg för hästar som ska resa utomlands och som då måste ha ett hästpass. Slutligen meddelas att omarbetningen av broschyren "Vad är en zoonos" är klar och broschyren finns att beställa. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är sammanställt av Gudrun Orava, SVA, telefon 018-67 40 00.

BSE-aktuellt

En treårig ko i en mindre mjölkkobesättning i Blekinge län har visat symtom där BSE inte kan uteslutas. Gården är belagd med restriktioner och en epidemiologisk utredning kommer att utföras. Ett snabbtest som Statens Veterinärmedicinska Anstalt gjort var negativt, vilket indikerar att djuret inte har BSE.

Dessutom har ytterligare en treårig ko uppvisat ett positivt snabbtest med avseende på BSE. Kon kommer från en mjölkkobesättning i Hallands län. Djuret provtogs vid en destruktionsanläggning.

I Sverige BSE-testas samtliga djur inom riskgrupperna, dvs nödslaktade nötkreatur och större delen av de självdöda och avlivade nötkreaturen över 24 månaders ålder. Dessutom görs minst 10 000 stickprovstester på djur över 30 månaders ålder i normalslakten varje år. Även djur med klinisk misstanke om BSE skall undersökas. Klinisk misstanke betyder att djuret visat symtom där BSE inte kan uteslutas. Sverige har hittills inte haft något fall av BSE.

Statistik över de misstänkta fall som rapporterats sedan den 1 januari 2001 visas på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se. Antalet aktuella provtagningar av djur i olika riskgrupper uppdateras kontinuerligt på SVAs hemsida www.sva.se.

EG-förordning om tuberkulosprovtagning

EU-kommissionen har utarbetat en förordning (EG) nr 1226/2002 om ändring av bilaga B till rådets direktiv 64/432/EEG, som trädde i kraft den 29 augusti 2002.

Förordningen, som gäller i samma grad som svensk lagstiftning, handlar om tuberkulosprovtagning av nötkreatur i samband med handel inom unionen. Med anledning av att Sverige är erkänt som officiellt fritt från tuberkulos hos nötkreatur behöver djur som skickas till andra EU-länder inte provtas före exporten. Däremot skall de provtagningar som ska göras vid EU-godkända tjurstationer tolkas enligt förordningen.

Angående utfärdande av hälsointyg för häst

Sedan den 1 mars i år är det krav på att hästar måste ha pass vid utförsel till andra länder. Följande gäller kring utfärdande av hälsointyg:

1. När hälsointyget ska utfärdas måste hästpasset visas upp för officiell veterinär.
2. Hästpasskravet gäller även tävlingshästar, passet ska alltså visas upp vid utfärdande av tävlingsintyg på tävlingsplatsen.
3. Om inte hästpasset visas utfärdas inget intyg.
4. Hästpasskravet gäller inom hela EU.

Informationen har skickats ut till alla berörda. Vid eventuella frågor kontaktas Mari Borefur, smittskyddsenheten på Jordbruksverket.

Den mycket populära Zoonosbroschyren har nu omarbetats och uppdaterats.

Zoonosbroschyren i ny upplaga

Den mycket populära Zoonosbroschyren (Zoonoser – smitta mellan djur och människor) har nu omarbetats och uppdaterats. Ett 20-tal zoonoser tas upp, bland annat echinococcos, salmonellos och EHEC. Broschyren är användbar i många olika sammanhang, där naturbruksgymnasier, vårdcentraler och skolor är några exempel. Även studenter på läkar- och veterinärutbildningarna har nytta av den. Broschyren är ett samarbete mellan bland annat Smittskyddsinstitutet, Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA. Den går att beställa från SVA Marknad och Information på telefon 018-67 40 00, på hemsidan www.sva.se eller via e-post med adressen sva@sva.se.

Telefonnumret till SVA:s epizootologjour är 018-67 40 01. Detta nummer kan enbart användas då SVA:s växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Veterinärer gör succé som TV-profiler

"I Helsingborg träffar vi hunden Tandy som fått båda frambenen avslagna i en trafikolycka, kattungen Mimmi, som inte kan hålla upp sitt huvud och ridskolehästen Pricken som måste få sin svans amputerad". Så presenterades ett av programmen i TV-serien Djursjukhuset. Och närmare en miljon människor följde deras öden. För ett år sedan körde TV4 igång sin serie Veterinärerna. Den fick också miljonpublik.

– Veterinärer fungerar väldigt bra i TV. De är effektiva berättare, säger producenten bakom Djursjukhuset. Veterinärtidningen har studerat det nya veterinärfenomenet inom televisionen.

I ett land där det finns fler än en miljon katter och 800 000 hundar är intresset för sällskapsdjur givet. Det är en delförklaring till varför dokumentärreportageprogrammen från olika veterinära undersökningsrum runt om i landet blivit en succé. Tittarna känner igen sig. Men det förklarar inte allt. Spänningsmomentet får inte underskattas, påpekar Ingvar Ernblad, upphovsmannen bakom Djursjukhuset och producent på Sveriges television i Malmö.

– I detta oerhört enkla upplägg, man följer ett sjukt djur och dennes ägare under ett besök hos veterinären, finns en självklar dramatik. Hur ska det gå? Klarar djuret sig? Jag tror att förutom den stora grundgruppen av tittare, de miljoner som själva äger sällskapsdjur, så är det just spänningen i detta hur det ska gå, som får många att titta. Dessutom får man en känsla av att komma in bakom kulisserna på ett stort djursjukhus och även det tror jag är intressant för många, säger Ingvar Ernblad.

"Vänder sig inte till veterinärer"

Idén till Djursjukhuset föddes redan i slutet av 1970-talet, när Ingvar Ernblad tillsammans med kollegan Christoffer Barnekow var ute i landet och gjorde reportageserien "Hundsverige". Hundskolan i Sollefteå besöktes, hundutställningar skildrades och i ett program gjordes ett inslag från djursjukhuset i Malmö.

– Det besöket var så intressant att jag kände att man borde göra lite mer av det och skrev ett programförslag om att följa arbetet på ett djursjukhus. Då fanns inget intresse från SVT att göra ett sånt program. Under hela 1980-talet aktualiserade jag då och då mitt förslag, men det tog närmare 20 år innan det äntligen fanns utrymme för det, berättar Ingvar Ernblad.

Håkan Onsjö, privatpraktiker verksam på Gotland, introducerades för den breda allmänheten av TV4. Här undersöker Håkan en kanin som kanske måste avlivas. Foto: TV4.

Veterinärepok i svensk television

Fredagen den 14 november 1997 var det så äntligen dags. Klockan 19.00 inleddes en helt ny – och skulle det visa sig, mycket framgångsrik – veterinärepok i svensk television. Sändningstiden, fredag klockan sju, är av tradition vikt åt barn- och ungdomsprogram.

– Men vi som gör programmet tycker inte att det är ett barnprogram. Vi tycker att det är en dokumentär. Inte minst vår breda publik visar att djurintresse inte är åldersberoende. Våra tittare är allt mellan sju och 99 år.

Djursjukhuset har under senare år sänts på onsdagar klockan 20.00 och sedan premiären har det i princip blivit en ny omgång varje år. Programmet har även visats på dansk TV under titeln "Et dyrehospital i Sverige". Och i somras gick det under en period, enligt Ernblad, samtidigt i Sverige, Norge, Danmark och Finland. En succé, kort sagt.

TV4:s svar

Med närmare en miljon tittare per avsnitt svarade konkurrentkanalen TV4 ifjol med att visa sitt program: Veterinärerna.

Genom att i första avsnittet hjälpa hunden Daisy som svalt en glasspinne introducerades Håkan Onsjö, privatpraktiker verksam på Gotland, för den breda allmänheten. Varför just han blev utvald att vara TV-veterinär vet han inte riktigt.

– I princip var det så att de kontaktade mig och undrade om

I stället för en ledig kväll får Håkan Onsjö åka på en kalvförlossning. Och TV-teamet följer med. Foto: TV4.

Ett föl som blivit suturerat ska få stygnen borttagna av Håkan Onsjö. – Jag tycker att det är kul att programmet skildrar lite vanligt veterinärt jobb, säger han. Foto: TV4.

jag kunde tänka mig att ställa upp. Teamet kom ner till Gotland och satte igång.

Under programmens gång har TV4-tittarna bland annat sett honom kastrera en shetlandsponny, undersöka katter med dåliga magar och behandla skadade tassar. I sista avsnittet klippte han klor på en nervös hund.

– Jag tycker att det är kul att programmet skildrar lite vanligt veterinärt jobb. Och det är ännu roligare att folk tycker att det just är de alldagliga, vanliga patientfallen, som är intressanta. Vi veterinärer är kanske mer intresserade av de spektakulära och komplicerade fallen, säger Håkan Onsjö, som endast märker av uppmärksamheten kring programmet när djurägare eller grannar berättar att de sett honom på TV.

– Jag har inte behövt springa iväg och gömma mig. Egentligen har jag bara fått positiva reaktioner. Överraskande nog även från kolleger.

Positiva kolleger

Fruktade du att kollegerna skulle vara kritiska?

– Ja... man är ju alltid extra orolig över vad kollegerna ska säga. Men de som har sagt något har tyckt att det är en kul grej. Sen måste man komma ihåg att programmet vänder sig inte till veterinärer. Däremot ger det säkert en positiv bild av veterinäryrket. I och med att TV har en gigantisk genomslagskraft och att SVT visar Djursjukhuset, så gör vi som är med i programmen yrket känt. Det borde ju inte minst från facklig synpunkt vara bra.

Håkan har sett alla programmen och säger att han inte precis njuter av sin egen insats.

– Men jag bestämde mig tidigt för att stå ut med att ett och annat misstag visas. Jag har inte brytt mig om att försöka stoppa någon sekvens där jag kanske inte är helt nöjd med mig själv. Programmet ska visa hur det går till, och jag får ständigt intala mig att detta inte är gjort med enbart mig som tänkt publik.

Nej, publiken är bredare än så. Målgruppen är alltifrån barn till pensionärer, säger programmets producent Amie Björnstedt. Hon är nöjd med Håkan Onsjös insatser.

– Det är mycket lätt att jobba med honom och de andra veterinärerna. Vi väljer ut veterinärerna med utgångspunkt från de orter där vi vill filma. Det är viktigt att kunna skildra arbetet på flera olika ställen i Sverige. Sen gör vi vanlig research, pratar med olika människor och blir rekommenderade vissa veterinärer som kan vara bra i TV.

Igenkännandet drar tittare

Programmet har förutom Gotlandsinslagen gjort nedslag på Strömsholms regiondjursjukhus, följt hästveterinär Stig Ahlengärd i Norrtälje och varit på Skansen.

– Vi följer varje veterinär flera dagar i sträck, sedan gör vi uppföljningar på vissa fall. Sammanlagt blir det ungefär en månad som vi filmar var och en. Det viktigaste är att vi inte ändrar på

Mia Runnérus är specialiserad på fåglar och reptiler och nu ska boaormen Bodil undersökas med ultraljud. Ägaren tror att hon kan vara dräktig. Foto: TV4.

något, utan skildrar det vardagliga arbetet precis som det är, säger Amie Björnstedt.

Också hon tror att det är igenkännandet som drar många tittare. Många bönder har hört av sig till henne och framfört önskemål om att programmet ska visa fler kor.

– Det tyder ju verkligen på att tittarna vill känna igen sig och gärna ser sina egna djur på TV.

Effektiva berättare

Djursjukhuset har spelat in sina program på djursjukhuset i Malmö, i Helsingborg, Blå Stjärnan i Göteborg, hos distriktsveterinärerna i Kristianstad och på Kolmården. Ingvar Ernblad, som tidigare producerat populära underhållningsprogram som "Helt apropå" och "Rena rama sanningen" tycker att det genomgående varit väldigt lätt att arbeta med veterinärer.

– De är bra på att berätta, de är erfarna och vana vid att träffa djurägare. De kan därför formulera sig effektivt på ett populärvetenskapligt sätt. Det får ju inte ta en kvart att förklara vad djuret lider av i ett program som bara varar en halvtimme. Men just deras effektiva sätt att informera gör att de fungerar mycket bra i TV.

Han tillägger att det inte bara är veterinärerna som varit lätta och roliga att samarbeta med, utan även djurskötarna och djursjukvårdarna. Det är alltid väldigt enkelt och trevligt att komma ut på arbetsplatserna. De flesta djurägare ställer gärna upp och låter sig filmas, Ingvar Ernblad kan bara erinra sig två stycken som sagt nej under årens lopp. Målet för Djursjukhuset är att skildra mötet mellan veterinär och djurägare precis som det är i verkligheten.

– Ibland slänger vi in någon fråga för att kanske få en enklare förklaring, men annars vill vi störa så lite som möjligt. Och min erfarenhet är att djurägarna väldigt snabbt glömmer bort att de blir filmade. När de kommer in i undersökningsrummet så är de så fokuserade på sitt sjuka djur och behandlingen att de glömmer allt runtomkring.

I sommar har han och kollegan Emma Kronqvist varit på Kolmården och i oktober börjar en tre veckor lång inspelning hos smådjurs- och stordjursklinikerna på regiondjursjukhuset i Helsingborg. Programmen ska visas i början av år 2003.

Även fyran fortsätter

Veterinärerna pågår för fullt. Det hade premiär söndagen den 22 september och kommer att visas tolv söndagar framöver med start klockan 19.00 på TV4.

– I höst har vi återvänt till Josefin Wennerstrand, som gick sin sista termin på veterinärutbildningen första säsongen. Nu har hon fått en tjänst på Strömsholm. Nytt är även att vi följer veterinärerna Gunnel Andersson, Marianne Tornvall och Constantin Strömbäck på Roslagstulls djursjukhus. Och Jan Riese i Fjällbacka, säger Amie Björnstedt.

Katarina Hörlin Barnekow

Veterinärerna hösten 2002: Marianne Torvall och Constantin Strömbäck. Foto: Magdalena Piwowoz / TV4.

VETERINÄRMÖTET 2002

Torsdag 7–fredag 8 november (onsdag 6 november ”Get-together party” kl 19.00)
Detaljerat program, se nästa sida

torsdagen den 7 november

Aulan	Loftet	Sal O	Sal L
09.00 **Smådjurs-symposium** Onkologi - kirurgi 10.30 Free communi-cations (se s 610)	09.00 **Hästsymposium** Smärta och smärtlindring	09.15 **Husdjurs- och livs-medels-symposium** Epidemiologi och Veterinary public health	09.00 **Aktuella inslag**
11.00 KAFFE	10.00 KAFFE	10.30 KAFFE	
11.30 **Smådjur** *forts* Onkologi	10.30 **Häst** *forts*	11.00 **Husdjur och livsmedel** *forts* 12.00 **Årsmöte husdjurs-sektionen med ärtsoppa**	
13.00 LUNCH	12.00 LUNCH	12.00 LUNCH	12.35 LUNCH
14.00 **Smådjur** *forts* Onkologi	13.00 **Häst** *forts*	12.00 **Årsmöte livsmedels-sektionen** 13.30 **Husdjur och livsmedel** *forts*	13.00 **Reproduktions-symposium** omgivningens betydelse
15.15 KAFFE	14.15 KAFFE	15.00 KAFFE	14.00 KAFFE
15.45-17.00 **Smådjur** *forts* Onkologi	14.45 **Häst** *forts* 15.45-16.30 **Normgruppen**	15.30-17.00 **Husdjur och livsmedel** *forts*	14.30-16.30 **Reproduktion** *forts*

fredagen den 8 november

Aulan	Loftet	Sal L	Sal O	Sal K
09.00 **Smådjurs-symposium** Onkologi - medicin	09.00 **Plenarsession** Läkemedel till djur	09.00 **Försöksdjurs-symposium** Helicobacter infections		
10.50 KAFFE	10.30 KAFFE	10.00 KAFFE		
11.20 Free commu-nications (se s 610) 11.50 **Smådjur** *forts* Onkologi	11.00 **Plenarsession** *forts* 12.15 **Utdelande av SVF:s utmärkelser**	10.30 **Försöksdjur** *forts*		
12.35 LUNCH	12.45 LUNCH	12.00 LUNCH		
13.35 **Smådjur** *forts* Onkologi	13.45 **Hästsymposium** Kolikkirurgi	13.00 **Försöksdjur** *forts*	13.30 **Husdjurs-symposium**	13.30 **Livsmedels-symposium**
14.50 KAFFE	15.15 KAFFE	14.30 KAFFE	14.45 KAFFE	15.00 KAFFE
15.20-17.00 **Smådjur** *forts* Onkologi	15.45-17.00 **Häst** *forts*	15.00-16.45 **Försöksdjur** *forts*	15.20-16.30 **Husdjur** *forts*	15.30-16.30 **Livsmedel** *forts*

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.08 Sida 600

Program för VETERINÄRMÖTET 7–8 november 2002

Plats: Undervisningshuset, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala

Arrangör: Sveriges Veterinärförbund/Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Torsdagen den 7 november 2002

SMÅDJURSSYMPOSIUM

Onkologi – kirurgi

Moderator: *Gunilla Kastengren Fröberg*

09.00–10.30 **Fundamentals of oncology (Oncogenesis, growth and behavior of cancer – introductory level)**
Ralph A Henderson, USA

10.30–11.00 **Free communications** (se ruta s. 610)

11.00–11.30 Kaffe

11.30–13.00 **Diagnosis and staging in oncology (Fundamentals of examination, imaging, cytology, biopsy and interpretation of the pathologists report – intermediate level)**
Ralph A Henderson

13.00–14.00 Lunch

14.00–14.30 **Therapeutic objectives and options (Working within individual case limitations to develop the optimal therapeutic goal – advanced)**
Ralph A Henderson

14.30–15.15 **Local treatment of cancer (Principles of surgery and radiation in the treatment of malignancy – advanced)**
Ralph A Henderson

15.15–15.45 Kaffe

15.45–17.00 **Local treatment of cancer – continued**
Ralph A Henderson

HÄSTSYMPOSIUM

Smärta och smärtlindring

Moderator: *Pia Funkquist*

09.00–10.00 **Pain physiology**
Polly Taylor, England

10.00–10.30 Kaffe

10.30–12.00 **Sedation and control of pain in the horse with signs of colic under field conditions and in the clinic.**
Sedation and control of pain in the pregnant mare.
Polly Taylor

12.00–13.00 Lunch

Moderator: *Jan Frendin*

13.00–14.15 **Control of pain in the horse during anaesthesia for colic surgery.**
Post operative pain control in the horse recovering from abdominal surgery
Polly Taylor

14.15–14.45 Kaffe

14.45–15.45 **Alternativa smärtlindringsmetoder**
Anna Bergh

15.45–16.30 **Normgruppen för veterinär hästpraktik**

IAMS COMPANY
Eukanuba Veterinary Diets
Iams Eukanuba
Huvudsponsor

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.08 Sida 601

HUSDJURS- och LIVSMEDELSSYMPOSIUM

Epidemiologi och Veterinary Public Health

Moderator: *Stefan Alenius*

09.15–10.30 **Animal health problems – finding answers in the real world**
(en epidemiologisk resa i tiden)
Dr Ian Dohoo, Kanada

10.30–11.00 Kaffe

11.00–12.00 **Animal health problems – finding answers in the real world, cont.**
Ian Dohoo

12.00–13.30 **Årsmöte med SVS Livsmedelssektion**

12.00–13.30 Lunch

12.00–13.30 **Årsmöte med SVS Husdjurssektion med ärtsoppslunch**

Moderator: *Henrik Ericsson*

13.30–14.10 **Djurtransporter i Sverige och övriga EU – ”Packat och klart?”**
Gunnar Johansson

14.10–14.30 **Undervisningen i Veterinary Public Health (VPH) på V-fak**
Marie Engel

14.30–15.00 **Veterinärens roll i smittskyddsarbetet**
Olle Gustavsson, smittskyddsläkare, Sundsvalls sjukhus

15.00–15.30 Kaffe

15.30–16.00 **VPH-exempel från fältet – ”Ärtsoppeutbrottet” i Tierp**
Marie-Louise Danielsson-Tham

16.00–16.30 **Salmonella i praktiken?**
Jan-Åke Robertsson

16.30–17.00 **Övervakningsprogrammet för scrapie**
Marianne Elvander

AKTUELLA INSLAG

09.00 **Under denna rubrik ryms ett antal inslag där myndigheter och olika organisationer lämnar information i aktuella frågor**

REPRODUKTIONSSYMPOSIUM

Vad betyder omgivningen för uppkomst av reproduktionsstörningar?

Moderator: *Hans Gustafsson*

13.00–13.30 **Stressmodeller för att studera reproduktionsstörningar på gris**
Pia Razdan

13.30–14.00 **Kan den stressade kon reproducera sig?**
Renee Båge

14.00–14.30 Kaffe

14.30–15.00 **Hormonstörande ämnen i miljön och påverkan på reproduktionen, samt en bakrund till Repro-Safe–programmet.**
Ingvar Brandt

15.00–15.45 **”On–off” – vad betyder ljuset i stallarna**
Olav Reksen, Norge

15.45–16.30 **En forskning för framtiden – axplock ur reproduktionsforskningen vid obstetrik och gynekologi**
Stig Einarsson

Orion Pharma Animal Health
Sponsor för Smådjurssymposiet

Veter AB
Sponsor för Get-together-partyt

AstraZeneca & Harlan
Sponsorer för Försöksdjurssymposiet

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.08 Sida 602

Fredagen den 8 november 2002

SMÅDJURSSYMPOSIUM

Onkologi – medicin

Moderator: *Gunilla Kastengren Fröberg*

09.00–10.30 **Systemic treatment of Cancer (Principles of chemotherapy and biologic response modifiers detailing selected chemical/agents in the treatment of malignancy – Intermediate)**
Ralph A Henderson

10.30–10.50 **Klinisk onkologi i Sverige idag**
Nanna Åkerlund Denneberg

10.50–11.20 Kaffe

11.20–11.50 **Free communications** (se ruta s. 610)

Site specific malignancies:

11.50–12.35 **Lymphosarcoma**
Ralph A Henderson

12.35–13.35 Lunch

13.35–14.50 **Maxillofacial malignancy**
Ralph A Henderson

14.50–15.20 Kaffe

15.20–16.20 **Primary bone malignancy**
Ralph A Henderson

16.20–17.00 **Miscellaneous visceral malignancies**
Ralph A Henderson

PLENARSESSION

SVS i samarbete med Apotekarsocietetens sektion ”Läkemedel till djur”

Läkemedel till djur – behövs de och finns de om vi skulle behöva dem?

Moderator: *Anne Pedersen Mörner*

09.00–09.15 **Välkomna samt inledning**
Dag Hultefors, ordförande Sveriges Veterinärförbund
Jan Luthman, Apotekarsocieteten

09.15–10.00 **Min syn på vägen till en sund och medicinfri djurhållning**
Marit Paulsen, EU–parlamentariker

10.00–10.30 **The current EU regulatory framework for veterinary medicinal products**
Pierre Choraine, Executive Director Federation of Veterinarians of Europe

10.30–11.00 Kaffe

11.00–11.30 **Vad innebär EU lagstiftningen konkret för den svenska veterinärkåren?**
Kristina Odensvik, Apoteket och Apotekarsocieteten
Thomas Svensson, dvo

11.30–12.00 **Har vi en brist på effektiva läkemedel på fältet idag?**
Fjäderfä – *Eva Berndtsson*
Nöt och får – *Tove Sällberg*
Häst – *Bengt Johansson*

12.00–12.15 **Diskussion och avslutning**

12.15 **Utdelande av Sveriges Veterinärförbunds och Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps utmärkelser**

HÄSTSYMPOSIUM

Kolik hos häst – kirurgisk behandling

Moderator: *Jan Skidell*

13.45–14.30 **Undersökning och behandling av kolikhästen i fält**
Johan Bröjer

14.30–15.15 **Metoder vid kolikkirurgi på häst**
Jan Skidell

15.15–15.45 Kaffe

15.45–16.15 **Hur är prognosen vid kolikkirurgi på häst?**
Mark Strandell

16.15–17.00 **Postoperativ vård efter kolikkirurgi**
Johan Bröjer

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.08 Sida 603

FÖRSÖKSDJURSSYMPOSIUM

Helicobacter infections in lab animals

Moderator: *Ricardo Feinstein*

09.00–09.45 **Helicobacter infections in animals**
Mark T Whary, USA

09.45–10.00 **Information about ESLAV by the Swedish representative**
Christina Jacobsson, AstraZeneca

10.00–10.30 Kaffe

10.30–11.15 **Rodent helicobacter infections; pathology, diagnostics and eradication**
Mark T Whary

11.15–12.00 **Animal models of inflammatory bowel disease: immunologic, microbiologic, and genetic aspects**
Michael Mähler, Tyskland

12.00–13.00 Lunch

13.00–13.45 **Helicobacter infections in humans**
Torkel Wadström, Lunds Universitet

13.45–14.30 **Treatment of Helicobacter infections – Past, present and future**
Peter Unge, Gävle sjukhus

14.30–15.00 Kaffe

15.00–15.45 **How to create and maintain a Helicobacter–free rodent colony**
Adrian Deeny, Harlan, UK

15.45–16.45 **Panel discussion: A plan of action for eradicating helicobacter infections in laboratory animals in Sweden**

LIVSMEDELSSYMPOSIUM

Besiktningsveterinärens nya roll

Moderator: *Karin Granath*

13.30–14.00 **Besiktningsveterinärens nya roll**
Christian Berking

14.00–14.30 **Registrering av transportskador (K–42)**
Åsa Bergquist

14.30–15.00 **Reformeringen av köttbesiktningen – igen!**
Margareta Widell

15.00–15.30 Kaffe

15.30–16.00 **Rapport från Arbetsgruppen för interkalibrering och kvalitetssäkring**
Krister Scherling

16.00–16.30 **Specialistkompetens i livsmedelshygien**
Christina Arosenius

HUSDJURSSYMPOSIUM

Aktuella viroser hos lantbrukets djur

Moderator: *Eva Heldmer*

13.30–14.50 **PCV2: Virology, field disease and experimental infections**
Gordon Allan, England

14.50–15.20 Kaffe

15.20–16.30 **Bovina viroser i Sverige idag**
BVD – *Ann Lindberg*
Utbrott av Border disease – *Lena Stengärde och Ulrika König*

Kursavgifter m m Veterinärmötet 7–8 november 2002

Differentierade kursavgifter (inkl kompendium) enligt följande:

Hela mötet (torsdag, fredag)	2.500 kr (inkl moms 500 kr)
Enstaka dag	1.625 kr (inkl moms 325 kr)

Långtidsarbetslös och -sjukskriven (minst 6 månader) samt pensionär

Hela mötet (torsdag, fredag)	1.250 kr (inkl moms 250 kr)
Enstaka dag	800 kr (inkl moms 160 kr)
Veterinärstuderande (exkl kompendium)	fri entré
Get-togetherparty 6/11 kl 19.00	80 kr

PVF läggs ner!

Styrelsen för Privatpraktiserande veterinärers förening (PVF) aviserar i följande insändare att man vill lägga ner föreningen. Man ger motiveringar till orsakerna bakom ställningstagandet, som dock kan träda i kraft först efter ett beslut i veterinärförbundets fullmäktige.

Vid PVFs ordinarie årsmöte 10 augusti beslutades enhälligt att föreningen skall läggas ner. Enligt föreningens stadgar antagna 1972 när PVF bildades

Insänt

sägs: "Frågan om föreningens upphörande och ändring av stadgarna avgöres av föreningen å ordinarie årsmöte." Enligt förbundets stadgar sägs: "Frågan om riksförenings upptagande eller kvarstående inom förbundet avgöres av fullmäktigemötet."

Det beslut fullmäktige har att fatta ser vi mer som ett tillkännagivande än som en prövning. PVFs stadgar har godkänts i samband med inträdet och skall därför respekteras. Det betyder att samtliga medlemmar i PVF kommer att sakna tillhörighet i en delförening efter det att fullmäktige beslutat om nedläggning. Vi vill att våra medlemmar noga skall överväga nyttan av att vara medlemmar i förbundet. Om man mot PVFs styrelses rekommendation ändå vill kvarstå i förbundet måste man bilda en ny delförening eller ansluta sig till någon av de befintliga.

Ny förening bildas

I anslutning till årsmötet togs första steget till att bilda en ny förening utanför förbundet för privatpraktiserande veterinärer. Föreningen kommer att konstitueras 9 november. En arbetsgrupp bestående av PVFs före detta styrelse förstärkt med Ulla Björnehammar, Lennart Granström, J K Larsson och Örjan Ljungvall har fått i uppdrag att utarbeta förslag till stadgar.

På förekommen anledning kan meddelas att syftet inte är att bilda en arbetsgivareförening. Arbetsgivaransvaret kommer även fortsättningsvis att regleras genom individuell anslutning till Svenskt Näringsliv. Frågan om passivt medlemskap kommer att diskuteras. Kolleger som inte är företagare har redan hört av sig och visat intresse för att ansluta sig till den nya föreningen och för att ingå i de gruppförsäkringsavtal som föreningen kommer att teckna.

Replikerna i SVT

Dag Hultefors och Ilmars Dreimanis inlägg i SVT nr 10/02 visar med all önskvärd tydlighet att man från förbundets sida inte ens vill försöka förstå vad det är som PVF vill åstadkomma. Deras inlägg kan dock tjäna som en illustration till varför vi valt att lägga ner PVF och bestämt oss för att lämna förbundet.

Kärnan till meningsmotsättningarna är följande: PVFs medlemmar anser att förbundet inte tillgodoser de privatpraktiserande veterinärernas intressen i konkurrens- och jävsfrågor. Dessutom har upprepade önskemål om att få vara med i SVS utan att vara tvångsansluten till ett fackförbund, vilket är mycket stötande för den som är arbetsgivare, inte hörsammats. Den utlösande faktorn är att förbundet har satt sig i beroendeställning till Jordbruksverket i utbyte mot statliga anslag till DVO, och den positionen försvarar förbundsstyrelsen med näbbar och klor. Vårt mål är precis det motsatta. Vi vill att veterinärkåren snarast får en ny och oberoende tillsynsmyndighet. De förändringar vi efterfrågar avseende tillsyn och konkurrens medför ovillkorligen ekonomiska konsekvenser för DVO. Problemet är att den så kallade tillsynen är mer ett jordbruksstöd än tillsyn. Påståendet bevisas av att Jordbruksverket, i det här sammanhanget liktydigt med näringen, föreslås få behålla tillsynen över lantbrukets djur vid bildandet av den nya djurskyddsmyndigheten. I tider då kvalitetssäkring är honnörsord

Utlysning av stipendium ur Rasehorns stipendiestiftelse

Rasehorns stipendiestiftelse för katter utlyser härmed ett eller flera stipendier på ett sammanlagt belopp av 60 000:- kronor. Medlen delas ut till personer som genom forskning eller annan verksamhet verkar för förbättrad hälsa eller välfärd för katten, eller som verkar för ett stärkande av kattens roll i samhället.

Ansökan om medel ur Rasehorns stipendiestiftelse för katter ska ske skriftligen (maskinskriven text, handskrivna ansökningar beaktas inte), med en beskrivning på maximalt 2 A4-sidor över hur stipendiet är tänkt att användas. En budget för det tilltänkta projektet ska också redovisas i ansökan. Ansökningar som rör bidrag till löpande verksamhet (katthem, djurskyddsorganisationer etc) måste åtföljas av minst två referenser till utomstående personer/organisationer som kan intyga om en seriös verksamhet. För den/de stipendiater som erhåller medel, kräver stiftelsen en skriftlig redogörelse av projektets genomförande senast ett år efter medel betalats ut.

Den skriftliga ansökan skickas till: Rasehorns stipendiestiftelse för katter, c/o Sveriges Veterinärförbund, Box 12709, 112 94 Stockholm. Ansökan måste ha inkommit senast den 1 november 2002 för att beaktas.

väljer näringen att istället gå i motsatt riktning. Frågan är varför – oförstånd eller maktfullkomlighet?

Vem äger frågan?

Dag Hultefors skriver under rubriken "Grundlösa beskyllningar" att SVFs möjligheter att påverka den statliga veterinärorganisationen är begränsade och att vi inte äger frågan utan politikerna. Om vi inte äger frågan, varför var det ingen som påpekade det i samband med fullmäktigemötet? Varför gå till beslut i en fråga som vi inte kan påverka? Men varför skulle inte förbundet äga frågan lika mycket som politiker och andra berörda? Påståendet andas uppgivenhet och vi förstår varför.

Tyvärr begränsas förbundets möjligheter till påverkan främst av egna medlemmar som inte vill se någon förändring. Upprördheten från dem var lika stor när förre förbundsordföranden, i ett försök att komma närmare en lösning av konflikten, tillskrev Konkurrensrådet för en prövning. Till och med en önskan om en objektiv prövning räcker för att få en misstroendeförklaring i SVFs styrelse.

DVO förutsätter privat verksamhet

Enligt regleringsbrevet heter det att DVO skall garantera en riks- och dygnstäckande verksamhet för i första hand lantbrukets djur. Åtagande har idag märkligt nog medfört att tyngdpunkten i verksamheten riktar sig mot sällskapsdjur. Argument som att vi behöver en statlig organisation för att säkerställa tillgången på veterinärer i Norrland har förlorat i tyngd. Verket har uppgivit att ca 80 procent av förrättningarna i norrlandslänen utgörs av sällskapsdjur.

DVO kan inte av egen kraft garantera verksamheten för lantbrukets djur. Organisationen förutsätter nämligen en kostnadsfri privat verksamhet. Enligt tillgänglig statistik lär ca hälften av landets mjölkkobesättningar betjänas av privata veterinärer.

Vad skulle hända om alla privatpraktiker med inriktning på lantbrukets djur tvärt slutade med sin jourverksamhet? Konstruktionen på erbjudandet om jourersättning enligt det så kallade "Hallandsförsöket" var inget annat än ett försök att minska verkets kostnader för beredskapen genom att slippa ersätta komplediga dagar.

Jordbruksverkets agerande har skadat beredskapsverksamheten i landet. Man har splittrat veterinärkåren och därmed begränsat viljan till samarbete kolleger emellan och det är allvarligt.

I somras fick vi ytterligare prov på förbundets ansvarstagande gentemot arbetsgivaren. DVO saknade semestervikarier. En orsak som angavs var att studen-

---

Acta Veterinaria Scandinavica
2002, Vol 43, No 1

CONTENTS
(Abstracts/contents are published in: AGRICOLA, AGRIS, Biological Abstracts, CAB Abstracts, Current Contents, Science Citation Index, Medline, Index Veterinarius and Veterinary Bulletin).

Review article
Milk FeverControl Principles: A Review. *Thilsing-Hansen T, Jørgensen RJ, Østergaard S* 1

Original articles
Comparisons of Sampling Procedures and Time of Sampling for the Detection of *Salmonella* in Danish Infected Chicken Flocks Raised in Floor Systems. *Gradel KO, Andersen J, Madsen M* 21
Antimicrobial Susceptibility of Udder Pathogens Isolated from Diary Herds in the West Littoral Region of Uruguay. *Gianneechini RE, Concha C, Franklin A* 31
Salmonella in Sheep In Iceland. *Hjartardóttir S, Gunnarsson E, Sigvaldadóttir J* 43
Influence of Boar and Semen Parameters on Motility and Acrosome Integrity in Liquid Boar Semen Stored for Five Days. *Kommisrud E, Paulenz H, Sehested E, Grevle IS* 49

Brief Communication
Case Report on Abnormal Progesterone Pattern in a Mare Showing Oestrus During the Breeding Season. *Dalin A-M, Andresen Ø, Malmgren L* 57

HÖG SÄKERHET* TILL LÄGRE KOSTNAD**!
7,8 g Ca^{2+} i en infusion på 500 ml.
*)- Infusion av, Ca 2^+, >10g är mindre lämpligt på grund av risken för biverkningar och nedsätter ej recidivfrekvensen.
**)- Infusionsaggregat medföljer gratis till varje behandling.
Referenser:
1. Larsson,K.A.Björsell,C.Kvart&S.Öhman. 1983. Zbl.Vet.Med.A,30,401-409.
2. Kvart,C.,K.A. Björsell&L.Larsson.1982. Acta vet.scand23,184-1963.
3. Hapke, H-J.1974. tierärtl.prax.2.257-262.
HIPRACAL
MOT KALVFÖRLAMNING OCH BETESKRAMP HOS KOR
Se FASS-text
Västertorpsvägen 135,
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: +46 8 449 46 50.
Fax: +46 8 449 46 56.
Home page: www.nordvacc.se
E-mail: vet@nordvacc.se
NordVacc LÄKEMEDEL AB

terna inte strömmade till sommarvikariaten i den omfattning man räknat med. Framtiden såg därmed plötsligt mörk ut för DVO. Vad gör fackförbundet SVF då? Jo, man uppmanar sina medlemmar under brinnande semestertid att ställa upp för sin arbetsgivare. Denna händelse blev också incitamentet till att föreslå ökat intag till veterinärlinjen, trots att det mesta talade för att dålig planering var orsak till bristen. Detta visar tydligt vem som äger förbundets öra.

Avsaknad av oberoende tillsyn

Tillsynen är den centrala frågan! Flertalet påtalade tvistigheter kan härledas till avsaknaden av en oberoende tillsyn. Förbundet bär ansvar för att man inte med skärpa har agerat i denna fråga och förmått hålla rent framför egen dörr. När dessutom PVF får skarp kritik av förbundet för att vi krävt något så självklart som en oberoende tillsyn, då har det gått för långt.

Inför det stundande fullmäktigemötet har vi nu möjlighet att driva igenom en förändring av förbundets organisation. Möjligheten uppkommer paradoxalt nog endast om vi lämnar förbundet. Det måste nämligen stå var och en fritt att vara medlem i SVS utan att tvingas in i fackförbundet SVF. Låt inte chansen att påverka gå dig förbi!

Per Arvidsson
Lars Audell
Anneli Björsdorff
Madeleine Björk
Mikael Fälth

ÅRSMÖTE FVET

FVETs medlemmar kallas till årsmöte fredagen den 8 november 2002 omedelbart efter plenarsessionens avslutning.

Plats kommer att anslås vid sekretariatet. Sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer att föras. Vi blir bjudna på lunch.

Styrelsen

Preliminär FÖREDRAGNINGSLISTA

vid ordinarie fullmäktigemöte med Sveriges Veterinärförbund onsdag – torsdag den 9–10 oktober 2002
Plats: Långholmen Konferens, Stockholm

1. Mötets öppnande.
2. Upprop och justering av röstlängd.
3. Val av mötesordförande och sekreterare.
4. Mötets stadgeenliga utlysande.
5. Ev. övriga ärenden. Fastställelse av föredragningslistan.
6. Fastställande av sista tidpunkt för nominering till personval till kl 09.00 den 10 oktober 2002.
7. Val av justeringsmän, tillika rösträknare.
8. Styrelsens verksamhetsberättelser 2000 resp. 2001.
9. Revisorernas berättelser 2000 resp. 2001.
10. Fastställande av resultat- och balansräkning 2000 och 2001.
11. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen 2000 resp. 2001.
12. Den aktuella verksamheten.
13. Styrelsens förslag till ändring av SVFs stadgar.
14. Styrelsens förslag till ändring i Instruktion för förtroenderådet.
15. SVF/SVS-utredningen.
16. Antagande av antibiotikapolicy steg II smådjur.
17. Förmåner för ledamöter av SVS kollegium.
18. Förslag till verksamhetsplan 2003 och 2004.
19. Förslag till utmärkelser.
20. Budget för Sveriges Veterinärförbund, allmänna kassan 2003–2004 m.m. Medlemsavgift 2003–2004.
21. Behandling av inkomna motioner.
22. Val av förbundsordförande för perioden 2003–2004; fyllnadsval efter Dag Hultefors som avsagt sig.
23. Val av vice ordförande för perioden 2003–2006. Vald t.o.m. 2002: Åsa Bergquist.
24. Val av tre ledamöter av förbundsstyrelsen för perioden 2003–2006. Valda t.o.m. 2002: Ilmars Dreimanis, Evamari Lewin, Per Sahlander.
25. Val av SVS ordförande och vice ordförande för perioden 2003–2004. Valda t.o.m. 2002: Anders Forslid (ordf.) och Anne Pedersen Mörner (v. ordf.).
26. Val av fem ledamöter, varav en sammankallande, och en suppleant av Förtroenderådet för perioden 2003–2006.Valda t.o.m. 2002: Lars Audell, Christina Greko, Maria Jackert-Jernberger (sammankallande), Peter Jacobsson, Håkan Kasström; suppleant Harald Jutterström.
27. Val av två revisorer och två revisorssuppleanter för dem, varav en jämte suppleant skall vara förbundsmedlem och den andra jämte suppleant auktoriserad revisor, för två år (f.n. Lars Bauman och Sven-Ove Olsson: suppleanter Stig Larsson och Sven Rydberg.
28. Val av ordförande och en ledamot samt två suppleanter i Sveriges Veterinärförbunds och försäkringsgivarens gemensamma skadeprövningsnämnd för perioden 2003–2006. Valda t.o.m. 2002: Göran Jönsson (ordf.), Harry Pettersson; suppleanter Gunnar Nilsson, Anita Ignell.
29. Val av tre ledamöter och en suppleant i Pensionsnämnden för perioden 2003–2006. Valda t.o.m. 2002: Bengt Hurvell (ordf.), Lena Englund, Claes Rülcker; suppleant Agneta Alderin.
30. Val av valberedning om åtta personer intill nästkommande fullmäktigemöte (f.n. Agneta Alderin, Carl Hård af Segerstad (sammankallande), Lars-Gösta Larsson, Lars Lindblom, Anders Norling, Tore Olsson, Jan Rabe, Fredrike Ritter).
31. Ev. kompletteringsval.
32. Övriga ärenden.

Stipendier

Svenska Distriktsveterinärföreningen förklarar härmed följande stipendier till ansökan lediga.

1. Weddig Borgs fond
2. Per Dillners fond
3. Jubileumsfonden

Stipendierna utdelas sammanslagna. Sökanden skall vara medlem i Svenska Distriktsveterinärföreningen.

Ansökan med motivering skall vara DVF:s styrelse tillhanda senast den 25 oktober 2002 under adress: Kristina Olsson, Johannisbergsvägen 43, 952 51 Kalix, e-post: kristina.olsson@mbox304.swipnet.se

Svar till PVF

Veterinärförbundets styrelse kommenterar här insändaren från Privatpraktiserande veterinärers förening (PVF) på annan plats i tidningen, där föreningens styrelse deklarerar att man lagt ner PVF.

Inledningsvis beklagar SVFs styrelse att PVFs styrelse anser den enda lösningen på rådande motsättningar vara att lägga ner för-

Replik

eningen och lämna förbundet. Vi vill därför ge följande kommentarer till PVFs insändare:

Som förbundsstyrelsen ser det finns det ingen motsättning inom förbundet eller ens mellan PVFs styrelse och oss angående kravet på en oberoende tillsynsmyndighet. Alla påståenden om motsatsen är faktiskt inte sanna. Vi vill särskilt poängtera att förbundsstyrelsen i remissvaret om den nya djurskyddsmyndigheten tydligt framhöll vikten av att separera tillsynsfrågor från affärsdrivande verksamhet. Att jordbruksministern valde en annan väg är beklagligt, vilket vi också har påtalat vid flera tillfällen i samtal med representanter för Jordbruksdepartementet.

Vi har regelbundet träffat företrädare för Jordbruksdepartementet under de senaste ett och ett halvt åren. Vid varje tillfälle har också konkurrensfrågan diskuterats och vi har försökt utföra uppdraget från förra fullmäktige.

Tiden mogen för en förändring

När det gäller SVFs organisation är kanske tiden mogen för en förändring. SVS vara eller inte vara har varit föremål för diskussioner de senaste decennierna. Denna fråga är utmärkt att ta upp på fullmäktige. PVF har dessutom en representant med i den arbetsgrupp som skall lägga ett förslag i höst. Flertalet veterinärer vill vara med i en organisation som tillvaratar yrkesfrågor, kan påverka genom remisser och möten, förmedlar information, utarbetar policys, skapar möjlighet för vidareutbildning och ger oss en yrkeskodex att arbeta efter. Men hur blir det om de som brinner mest för denna fråga lämnar förbundet?

Frågan om en upplösning av PVF måste också bli en fråga för fullmäktige. Förbundsstyrelsen vill gärna se att de medlemmar som vill kvarstanna i förbundet har möjlighet till det i en delförening som tillvaratar privatpraktikernas intressen. Förbundsstyrelsens ledamöter och kansliets personal står självklart till förfogande för de PVF-medlemmar som på ett konstruktivt sätt vill bidra till arbetet inom förbundet och sällskapet. Vår uppfattning är att förbundet på flera sätt är till nytta även för PVFs medlemmar. Vi ser det som vår demokratiska plikt att erbjuda de privatpraktiserande veterinärer som så önskar möjligheten att kvarstanna inom SVF och SVS. Vid PVFs stadgeenliga årsmöte uttryckte ju endast en liten del, ca 20 procent, av föreningens medlemmar sina åsikter. Vad tycker de andra 80 procenten?

Vi kan påverka

Beträffande PVF-styrelsens åsikter om att "äga frågan" (dvs att ändra den statliga veterinärorganisationen) kan vi bara upprepa att SVF inte kan besluta om hur den statliga veterinära organisationen ska se ut. Det innebär inte att vi inte kan vara med och påverka. Självklart skall vi ta alla chanser till det! Det är vår uppfattning att vi – och då särskilt förbundsordföranden Dag Hultefors – också gjort det.

Sommarvikarier saknades på många håll i år. Uppmaningen att om möjligt ställa upp och vikariera gällde därför samtliga veterinära arbetsplatser, inte bara distriktsveterinärorganisationen. Även Livsmedelsverket och många djursjukhus hade svårigheter att finna vikarier och därmed att ge sina anställda sommarsemester. Vi unnar alla kolleger en välförtjänt vila. Totalt sett behövs det fler veterinärer i Sverige.

Avslutningsvis hoppas vi i förbundsstyrelsen att de som inte är nöjda med nuvarande organisation stannar kvar och hjälper oss att få en bättre. Den svenska veterinärkåren är så liten att alla förlorar på en splittring. Inte minst de privatpraktiserande veterinärerna har en viktig roll vid utformandet av ett nytt veterinärförbund.

Dag Hultefors
Åsa Bergquist
Ilmars Dreimanis
Torkel Ekman
Anders Forslid
Evamari Lewin
Karin Lundborg
Per Sahlander
Susanna Sternberg

HUSDJURSSEKTIONEN SVS

Kallelse till årsmöte i SVS Husdjurssektion

Årsmötet äger rum torsdagen den 7 november 2002 kl 12.00 i Sal O, Undervisningshuset, SLU, Ultuna.

Traditionell ärtsoppa med punsch avslutar årsmötet.

Alla medlemmar hälsas mycket välkomna.

Styrelsen

En kommentar til den Svenske debatten om mastitisbehandling

SVT har under hela året haft en återkommande debatt om mastitbehandling av kor. I nummer 10/02 publicerades synpunkter från en läsare i Finland, och följande debattinlägg kommer från vårt grannland i väster. Insändaren publiceras på originalspråket norska.

Jeg har med interesse lest innleggene i denne debatten, men det er en ting jeg har savnet, og det er en mer systematisk vurdering av den mest effektive "antibiotika" vi har til vår bruk. Denne "antibiotika" bekjemper daglig en rekke infeksjoner, og er sannsynligvis langt mer effektiv en penicillin, det være seg parenteralt eller lokalt.

Insänt

Hva sikter jeg til? Jo, kuas eget immunforsvar.

Dette kan stimuleres på mange måter, og det kan svekkes på enda flere. En svekkelse av immunforsvaret kommer etter stress, det være seg "foder"-betinget stress ved for raske "foderbyten", ved en ny "djurskötare", ved "oväsen", ved for stor "mjölk"-mengde, ved mange kalvinger eller ved klimatisk stress som varme, kulde, fuktighet med mer.

Stimulering av immunsystemet

Hvordan kan immunsystemet stimuleres? For det første ved å unngå alle de nevnte faktorer. Dette er vel ofte vanskelig, da flere av dem er både økonomisk og arbeidsmessig betinget.

Noe som dog kan gjøres, og som veterinær Jörg Spranger (1) har forelest i under et veterinærmøte i Dornach i Sveitz, er at så lite som fem minutters "kärleksfull" oppmerksomhet daglig reduserer celletallet med så meget som 25 procent.

Dette viser hvor viktig det er å humanisere dagens dyreproduksjon, og gir tanker som kan strekke seg langt utover dette. Viser vi hensyn til alle de vesener som vi omgås daglig, både ektefeller, gamle mennesker, barn, venner og ikke minst alle de dyr som til daglig er avhengig av vår omtanke. Som veterinærer vet vi så utmerket godt at eierens humør, psyke og forventninger øyeblikkelig og i stor grad influerer dyrets psyke og åndelige habitus (2).

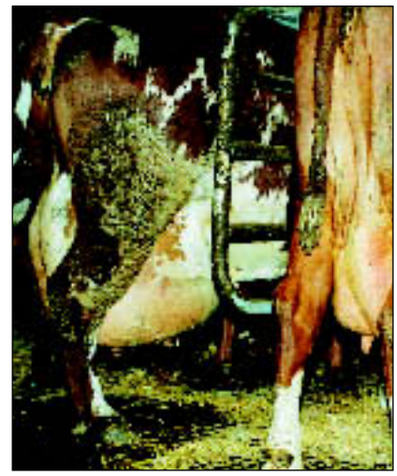

Fem minuters kärleksfull uppmärksamhet till kon om dagen reducerar enligt insändaren celltalet med upp till 25 procent.

De som har "haft hand om" for eksempel hester, vet at om rytteren er aggressiv, ender rideturen oftest ikke bra. Hesten vet allerede før du åpner døra til stallen (muligens ut i fra eierens "sätt att gå"?) i hvilket humør eieren er, og dette vil ofte influere resten av dagen. Jeg har ikke sett vitenskapelige undersøkelser som viser i hvilken grad menneskets følelser "smitter over" på dyrene, men dette er en helt klar innsikt hos alle som daglig "sköter om" dyr. De er ofte mer åpne enn voksne, resonerende mennesker, og de har en enda sterkere persepsjon og fornemmelse av eierens kroppsspråk.

Referanser

1. Spranger J. Forelesning i Sveits 2001, med henvisninger til arbeider av Prof Jörn Hamann, Tierärztliche Hochschule (TiHo), Hannover. Videre opplysninger om dette kan fåes fra Susanne Waiblinger, Universität Wien, Veterinärmedizinische Fakultät.
2. Thoresen A. "Der Mensch als vermittler zwischen Kosmos und Tier", Kosmos und Erde, Haug Verlag 1989.

Are Thoresen
leg veterinær
Sandefjord, Norge

Smådyrpraktiserende veterinærers forening (N)
inviterer til høstkurs på Quality Hotel Mastemyr (Oslo)
15. - 17. november 2002

Tema: Behandling av smågnagere, kaniner og ildere
Formål: Kurset er et basalkurs og tar for seg grunnleggende for hold av klinisk betydning hos mindre kjæledyr. Videre gjennomgås de vanligste sykdommene som kan forventes hos det enkelte dyreslag og hvordan disse kan behandles.
Målgruppe: Kurset er åpent for alle veterinærer og studenter som ønsker å lære (mer) om sykdommene til mindre kjæledyr og hvordan disse behandles.
Forelesere: Anna Meredith MA VetMB Cert LAS CertZooMed MRCVS Emma Keeble BVSc CertZooMed MRCVS

Program, priser og påmeldingsinformasjon finnes på www.vetnett.no (Følg linkene til Etterutdanning – Særforeningskurs – SVFs Høstkurs) eller ved henvendelse til sekretær Geir Birkeland på tlf. +47 22994603 / fax +47 22994601.

Djurskyddets nya ställning som egen disciplin

VIAT motionerar vid årets fullmäktige om bildandet av en djurskyddssektion inom det veterinärmedicinska sällskapet.

Intresset och engagemanget för djurskyddsfrågor i samhället har varit en starkt bidragande orsak till att det nu finns en professur i

Insänt

djurskydd vid Veterinärfakulteten på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

Genom inrättandet av professuren har djurskyddet fått en helt ny ställning som en egen disciplin i Sverige.

Den nyskapade djurskyddsavdelningen på SLU har bland annat till uppgift att tillgodose behovet av utbildning i djurskydd under veterinärutbildningen.

Det finns även ett stort behov av att erbjuda redan examinerade veterinärer möjlighet till fortbildning i djurskydd. Likaså borde djurskyddsfrågorna belysas bättre vid Veterinärmötet.

Djurskyddssektion bör skapas

För att förändringen skall bli tydlig inom veterinärkåren och möjligheten till fortbildning inom djurskyddsområdet skall förbättras, anser VIAT det vara av stor vikt att det bildas en ny sektion inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. Likaså är det VIATs uppfattning att ett djurskyddssymposium skall ingå som ett regelbundet återkommande inslag vid det årliga veterinärmötet.

VIATs förslag om en ny djurskyddssektion inom sällskapet har lämnats till förbundsstyrelsen och kommer att behandlas av veterinärförbundets fullmäktigemöte senare under hösten.

Torsten Jakobsson
ordförande i VIAT

Acta Veterinaria Scandinavica
2002, Vol 43, No 2

CONTENTS
(Abstracts/contents are published in: AGRICOLA, AGRIS, Biological Abstracts, CAB Abstracts, Current Contents, Science Citation Index, Medline, Index Veterinarius and Veterinary Bulletin).

Review article
Monocarbyxolate Transporters and Lactate Metabolism in Equine Athletes: A Review. *Pösö AR* 63

Original articles
Elimination of Mange Mites *Sarcoptes scabiei* var. *suis* from Two Naturally infested Danish Sow Herds Using a Single Injection Regime with Doramectin. *Jensen JCE, Nielsen LH, Arnason T, Cracknell V* 75
Wet Belly in Reindeer *(Rangifer tarandus tarandus)* in Relation to Body Condition, Body Temperature and Blood Constituents. *Åhman B, Nilsson A, Eloranta E, Olsson K* 85
Risk Factors for High Endoparasitic Burden and the Efficiency of a Single Anthelmintic Treatment of Danish Horses. *Larsen MM, Lendal S, Chriél M, Olsen SN, Bjørn H* 99
Insulin Sensitivity of Heifers on Different Diets. *Sternbauer K, Luthman J* 107
Characterisation of the Repeat Breeding Syndrome in Swedish Diary Cattle. *Gustafsson H, Emanuelson U* 115

Brief Communication
Parental Background Predisposes Baltic Salmon Fry to M74 Syndrome. *Koski P* *127*
Trichinella britovi in Domestic Pig – a Case Report. *Järvis T, Miller I, Pozio E* 131

Droncit® vet. (*Prazikvantel)*
Deklaration. 1 *g innehåller:* Prazikvantel. 90,0 mg, conservans (propyl. parahydrox. benz. E 216 0,2 mg, methyl. parahydrox. benz. E 218 1,4 mg) et constit q. s.
Egenskaper. Den verksamma substansen i Droncit vet. är prazikvantel som tillhör gruppen isokinolinpyrazinderivat. Prazikvantel absorberas via parasitens yta och fördelas jämnt i parasiten. In vivo och in vitro sker en allvarlig skada av parasitens ytterhölje, vilket resulterar i sammandragning och förlamning av parasiten. Bakgrunden till denna reaktion är speciellt förändringen i Ca^{2+}-permeabiliteten i parasitens membran utlöst av prazikvantel varav följer en störning i parasitens metabolism. Prazikvantel absorberas snabbt och nästan fullständigt i magsäck och tunntarm efter oral administrering till häst. Maximal serumkoncentration uppnås inom en timme efter administrering. Prazikvantel fördelas till alla organ. Eliminationshalveringstiden hos häst av ^{14}C-märkt prazikvantel och dess metaboliter är 5 timmar. Prazikvantel metaboliseras snabbt i levern. Huvudmetaboliten är 4-hydroxicyklohexylderivatet av prazikvantel. 24 timmar efter administrering till häst elimineras ca 31% via urinen och ca 24% via faeces.
Indikationer. Behandling vid infektion av bandmask (Anoplocephala perfoliata) känslig för prazikvantel hos häst. Då infektion av bandmask sannolikt inte drabbar hästar under 2 månaders ålder, anses behandling av föl under denna ålder inte vara nödvändig.
Försiktighet. För att begränsa exkretion av produkten och dess metaboliter på betesmark bör hästarna hållas uppstallade i 2 dagar efter behandling. Efter frekvent, upprepad användning av anthelmintika av en bestämd grupp kan resistens hos parasiten utvecklas för denna grupp.
Biverkningar. Vid mycket kraftigt maskangrepp kan nedbrytningen av bandmask förorsaka lätt övergående kolik och lös avföring hos den behandlade hästen.
Dosering. Rekommenderad dos är 1 mg prazikvantel/kg kroppsvikt. Detta motsvarar 6,67 g gel till 600 kg kroppsvikt.
Administration och behandlingsduration
För oralt bruk. Gelen tillhandahålls i doseringsspruta som kan justeras efter kroppsvikt med 50 kg intervall, för inställande av rätt dos. Behandlingen ges som en engångsdos.
Karenstider. *Slakt:* Häst 0 dygn.
Mjölk: MRL för mjölk har inte fastställts.
Observera. Se bipacksedel för utförlig behandlingsinformation. Tvätta händerna noggrant efter utförd behandling. Allt spill på huden skall tvättas bort med tvål och vatten. Ät, drick eller rök inte under pågående applikation.
Förpackning och pris. *Oral gel* 9% (vit mjuk gel): Graderad doseringsspruta av plast 6,67 g. 1 x 6,67 g 129:- (Maj 2002).

Bayer

Bayer AB
Division Veterinär
Tel: 031 - 83 98 00
Fax: 031 - 83 15 22

Stöd kattforskningen – sälj katt- och brandmanna-kalendern

Rasehorns stipendiestiftelse för katter startades 1998, med syfte att stödja bland annat forskning kring kattens hälsa. Stiftelsen får sina medel genom försäljning av en väggkalender, och veterinärkåren kan nu åter stödja stiftelsen genom att sälja kalendern till djurägare.

I slutet av 1998 inrättades Rasehorns stipendiestiftelse för katter, med syfte att främja forskning kring kattens hälsa och kattens roll i samhället. Initiativtagare är djurfotografen Eivor Rasehorn, som har ett särskilt intresse och engagemang för katt. Eivor Rasehorn har sedan 1997 givit ut en väggkalender med motiv på brandmän och katter i olika situationer. Från och med 1999 går fem kronor från varje såld kalender till stipendiestiftelsen. Fonden förvaltas av Sveriges Veterinärförbund, och en betydande del av utdelningen är tänkt att gå till veterinärmedicinska ändamål. Under år 2002 kommer totalt 60 000 kronor att delas ut ur fonden (se bland annat annons i SVT 5/02 och på sid 604 i detta nummer).

Alla djursjukhus, djurkliniker och veterinärmottagningar erbjuds att köpa katt- och brandmanskalendrar till ett förmånligt pris, för försäljning till djurägare.

Fördelaktigt för veterinärer

Nu gäller det att så många kalendrar som möjligt säljs inför år 2003, så att utdelningen kan öka till nästa år. Alla djursjukhus, djurkliniker och veterinärmottagningar erbjuds därför att köpa kalendrar i partier om minst tolv till priset 33 kronor styck, för försäljning till djurägare. Kalendern är välkänd och efterfrågad av många kattägare, och all vinst vid försäljningen tillfaller den säljande mottagningen. Priset i handeln kommer att ligga på mellan 89–99 kronor per kalender, men varje säljställe sätter sitt eget pris. Det gäller dock att vara snabb med beställningen, överupplagan är begränsad.

Kalendern kommer även att säljas på samtliga Åhlensvaruhus i landet, i alla Akademibokhandlar och i övrig välsorterad bokhandel. Den som vill ha en kalender enbart för personligt bruk kan alltså lätt köpa den lokalt i hela Sverige.

Beställning

Priset 33 kronor per kalender gäller inklusive porto och endast vid beställning av minst tolv kalendrar. Vill man beställa fler måste antalet vara jämt delbart med tolv. Detta är ett specialpris för veterinärförbundets medlemmar, varför det vid beställningen måste framgå att köparen är en veterinärklinik. Grossistpriset för andra beställare är högre. Beställningen görs till:

AB Alrik Hedlund, fax: 031-720 09 83. Glöm inte att ange mottagaradress och antal kalendrar (jämt delbart med tolv) vid beställningen, liksom att styckepriset ska gälla enligt avtal för veterinärkliniker.

Passa på att utnyttja detta fördelaktiga erbjudande, som både stödjer forskningen kring kattens sjukdomar och verksamheten vid den egna kliniken.

Johan Beck-Friis

Free Communications

Vid årets smådjurssymposium kommer också en del s.k. ”free communications” att presenteras. Hittills har följande tre intressanta inlägg anmälts utav norska kolleger:

På torsdag den 7/11 klockan 10.30 ”A hereditary renal cancer syndrome in dogs: genetic approach and diagnostic” presenterat av Thora Jonasdottir och ”Population-based incidence of mammary tumours in some dog breeds” av Lars Moe. På fredag den 8/11 kl 11.20 “A canine model for head and neck cancer treatment research” av Hege Kippenes.

Ansvarsärende

Bristande hygien vid kastration av häst

En djurägare anmälde veterinär XX för felbehandling av en häst. XX medgav att han till del brustit i sin tjänsteutövning men i själva sakfrågan bestred han det som lades honom till last.

Djurägarens anförande

På begäran av djurägaren skulle veterinär XX kastrera ägarens ettårige ponny. XX utförde ingreppet på spån i hästens box. Verktygen lade han på en smutsig foderpåse som han hittade inne i stallet och han tvättade inte av operationsområdet. Efter kastreringen hällde XX det såpvatten som han själv använt för att tvätta sina händer med innan han opererade, över såret. XX släppte därefter in sin hund i stallet.

När hästen inte vaknade efter narkosen ryckte och slet XX brutalt i honom. När veterinären skulle lämna gården stoppade djurägaren honom för att få veta vad som gällde beträffande eftervården. XX uppgav att hästen kunde äta och dricka direkt efter ingreppet samt att den skulle motioneras dagligen i fyra dagar. Ägaren fick också i uppdrag att kontrollera att hästen åt, i annat fall kunde det tyda på att hästen hade fått en infektion.

Hästen var omskakad av behandlingen varför djurägaren stannade i stallet tre timmar. Hästen var också svullen men åt och drack som vanligt. Det tog därför tio dagar innan ägaren upptäckte att hästen hade en infektion. Hon försummade inte eftervården utan hästen fick daglig tillsyn och motion. Dessutom tillbringade djurägaren långa stunder hos hästen. Hon kunde inte veta om hästens svullnad var onormal. Jourhavande veterinär rengjorde såret, gav hästen penicillin samt hjälpte ägaren att longera hästen. Med hjälp av en god vän till ägaren blev hästen återställd först 17 dagar efter kastreringen.

Djurägaren ansåg att veterinär XX använde bristfälliga hygieniska metoder genom att inte göra rent området med desinfektionsmedel, inte använda sterila instrument, utföra ingreppet i boxen och låta hästen under natten vara kvar i infektionshärden. XX:s försummelser, framför allt då han hällde smutsigt såpvatten i det öppna såret, orsakade den efterföljande infektionen. Såpa i ett öppet sår kan ge upphov till akut blodförgiftning. XX:s påstående att han förvarade operationsinstrumenten i en plasthandske stämmer enligt djurägaren inte.

Veterinärens anförande

Veterinär XX säger att han per telefon anmodade djurägaren att göra ordning en box där han kunde kastrera hästen. Boxen var nyströdd med kutterspån och XX sövde hästen med detomedin och ketamin samt gav den tetanusprofylax. Eftersom han hade glömt M-sprit och inte heller hade jodopax med sig bad han djurägaren att hämta rent såpvatten. Han hällde såpvattnet över operationsområdet och tog därefter bort testiklarna. Ovanpå en pappsäck, som han bad djurägaren om, lade han opera-

Ny informationsbroschyr om veterinäryrket

Veterinärförbundets styrelse beslutade under 2001 att ta fram en informationsbroschyr om veterinäryrket, riktad framför allt till gymnasieelever. Broschyren är nu färdig, och bifogas detta nummer av SVT.

Informationsbroschyren kommer under hösten att skickas ut till yrkesvägledare i landets samtliga gymnasieskolor. Förbundet hoppas på detta sätt kunna ge en lättbegriplig bild av veterinäryrkets bredd till intresserade elever. Broschyren kan dock också användas vid yrkesinformation från veterinärer till organisationer och föreningar. De medlemmar i veterinärförbundet som så önskar, kan därför kostnadsfritt beställa en begränsad mängd broschyrer att delas ut vid föredrag och liknande. Beställningen kan göras på telefon nr: 08-545 558 20, via fax nr: 08-554 58 39 eller via e-post till adressen: office@svf.se. Glöm inte att uppge antal önskade broschyrer samt namn och adress till mottagaren av broschyrerna.

Johan Beck-Friis

LYSSNA PÅ VÄRLDSAUKTORITETER INOM LUFTVÄGSSJUKDOMAR HOS HÄST.

Efter föreläsningarna finns tid för frågor och diskussion. Landgång, dricka och kaffe serveras innan föreläsningarna. Missa inte detta tillfälle!

Peter Thein, Prof. Dr. Dr. habil.

NÄR BÖR MAN VACCINERA MOT HERPESVIRUS OCH VILKA RESULTAT FÅR MAN?

Peter Thein är professor i infektions- och epizootisjukdomar på Veterinärmedicinska fakulteten i München. Han har i många år arbetat med vaccinforskning och har speciellt intresserat sig för herpesvirus-infektioner hos häst.

Richard Newton, BVSc, MSc, MRCVS.

KONTROLL AV INFEKTIÖSA LUFTVÄGSSJUKDOMAR PÅ HÄST – INFLUENSA

Richard Newton arbetar på Animal Health Trust i Newmarket, Storbritanniens hästsportcentrum. Han har specialiserat sig på smittsamma sjukdomar och disputerat på infektiösa luftvägssjukdomar hos unga hästar. Han är även involverad i praktisk forskning kring smittsamma sjukdomar bl.a. virusarterit, influensa och kvarka.

PLATS
15 oktober – Göteborg Åby-travet, Åby loger
16 oktober – Flyinge Flyinge stuteri, Aulan
17 oktober – Stockholm Solvalla travbana, Kongressen Konferens & Festvåning

PROGRAM
18.00 Landgång, dricka och kaffe – för de som önskar
18.45 Föreläsningar
20.50 Diskussion
21.15 Avslut

Anmäl dig senast den 8 oktober till:

e-mail: info.sweden@intervet.com
Tel: 08-775 76 50
Fax: 08-775 76 51
Post: Intervet AB, Box 47604, 117 94 Stockholm

intervet

tionsinstrumenten. Dessa hade han förvarat i en rektalhandske och lade först handsken på pappsäcken och därefter instrumenten. Efter ingreppet lade han instrumenten i hinken med såpvattnet.

XX försökte med djurägarens hjälp resa hästen efter ingreppet. Han ville att hästen skulle stå upp innan han lämnade gården och bad därför djurägaren att ta tag i grimman och resa huvudet medan han själv tog tag i svansroten. Avsikten var att underlätta att resa hästen från sidläge. Det var inte fråga om några hårda eller brutala grepp. I samband med resningsförsöket påpekade djurägaren att såret blödde varpå XX sköljde med såpvattnet. Detta var inte smutsigt men en aning nerblodat.

Efter ingreppet åt XX:s hund upp testiklarna och vaginalhinnorna som han hade lagt på stallgången. Hunden var inte framme och slickade på hästen. XX lämnade information om eftervården och vikten av att motionera hästen, helst två gånger per dag de närmaste fyra till fem dagarna. Han informerade djurägaren om att hon skulle kontrollera hästens allmäntillstånd och sår samt att det inte fanns några restriktioner vad gällde mat och dryck.

XX ansåg själv att det kan läggas honom till last att han inte använde M-sprit eller jodopax vid ingreppet. Han gjorde emellertid en noggrann mekanisk rengöring och utförde ingreppet i enlighet med en metod som är allmänt vedertagen. Det går inte att utföra en kastrering på fältet under helt sterila förhållanden. Djurägaren tillkallade en jourveterinär först efter tio dagar. En infektion orsakad av XX:s ingrepp borde ha visat sig två till fem dagar efter ingreppet. Infektionen uppkom på grund av att djurägaren inte följde hans rekommendationer om eftervården.

XX påpekade att han har stor

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
HÄSTSEKTIONEN

Hästsektionens årsmöte

Hästsektionen kallar till årsmöte den 10 oktober kl 17.30. Plats: Fars Hatt, Kungälv.

Styrelsen

Umeå universitet söker...

Umeå universitet är ett expansivt universitet med över 3 700 anställda. Vid universitetet bedrivs undervisning för ca 25 000 studenter, varav 1 300 forskarstuderande. Försöksdjursnämnden (FDN) är ett fakultetsövergripande organ med uppgift att verka för att universitetets forskning och undervisning tillgodoses med service och utbildning inom försöksdjursområdet. FDN har även det övergripande ledningsansvaret för universitetets gemensamma djuravdelningar och ansvarar bl.a. för utvärdering och kvalitetskontroll rörande universitetets försöksdjursverksamhet. FDN ansvarar för forskarutbildningen i försöksdjurskunskap. Vid FDN finns för närvarande en universitetsveterinär.

Universitetets djurexperimentella forskning sker främst vid de medicinsk-odontologiska och teknisk-naturvetenskapliga fakulteternas institutioner samt vid flera centrumbildningar, alla med djurhållning på de gemensamma djuravdelningarna. Mus är det kvantitativt viktigaste djurslaget men flertalet allmänt använda djurslag förekommer. En omfattande del av forskningen baseras på genetiskt modifierade möss. Egen framställning av sådana djur sker vid Umeå Transgene Core Facility (UTCF) som inom kort flyttar till en ny, modern och speciellt anpassad djuravdelning.

Universitetsveterinär

med placering vid Försöksdjursnämnden

Som veterinär ska du medverka till att Försöksdjursnämndens ansvarsområde präglas av en hög kvalitet, speglad i god djuromsorg, hög etisk profil och god serviceanda. Du ska vidare bistå verksamheten med veterinärmedicinsk service och rådgivning med försöksuppläggning, speciellt avseende bedövnings-, smärtlindrings- och avlivningsmetoder samt postoperativ vård, delta i kvalitetsprogram rörande diagnostik, behandling och förebyggande hälsovård för försöksdjuren samt medverka i utbildning inom försöksdjursvetenskap både på forskar- och grundutbildningsnivå. Därutöver ingår kontakter med externa organ, såsom den regionala djurförsöksetiska nämnden, Centrala försöksdjursnämnden och Statens jordbruksverk.

För anställning krävs svensk legitimation som veterinär. Du bör ha bred erfarenhet inom det veterinärmedicinska området. Forskarutbildning inom relevant område värdesätts, liksom en god administrativ förmåga och hög social kompetens. Meriterande är erfarenheter av försöksdjursverksamhet, men även arbete vid smådjursklinik, erfarenhet av diagnostik eller erfarenhet av djurhälsoprogram och besättningsutredningar. Sökande med begränsad erfarenhet inom försöksdjursområdet är också välkommen att söka tjänsten och kan påräkna möjlighet till intern och extern utbildning.

Anställningen är en tillsvidareanställning på heltid, men även deltidsanställning kan diskuteras.

Upplysningar om anställningen lämnas av Försöksdjursnämndens ordförande professor Janove Sehlin, tel. 090-786 51 09, janove.sehlin@histocel.umu.se eller av universitetsveterinären docent Torgny Jeneskog, tel. 090-786 56 23, torgny.jeneskog@physiol.umu.se. Facklig information lämnas av SACO, tel. 090-786 51 53, SEKO civil, tel. 090-786 52 96 samt TCO/ST-ATF, tel. 090-786 54 31.

Vi vill ha din ansökan märkt med **dnr 310-2212-02** ställd till Umeå universitet, registrator, 901 87 Umeå, **senast 2002-10-21**.

UMEÅ UNIVERSITET

Välkommen med din ansökan!

erfarenhet av hästkastrationer, ca 25 hästar varje år. Av dessa får i genomsnitt en till två komplikationer i form av infektion som uppträder efter två till tre dagar.

Ansvarsnämndens bedömning

En kastration av en häst behöver inte göras så akut, att veterinären inte hinner införskaffa tvättsprit och jodopax. Kastrationen utfördes i en miljö som inte var steril. Trots detta skall veterinären arbeta under en så sträng aseptik som möjligt. Operationsfältet skall steriltvättas och sterila instrument användas tillsammans med sterila handskar. XX:s handlande har inte varit lege artis. Felet kan inte anses ringa. XX kan under sådana förhållanden inte undgå en erinran för sitt sätt att genomföra kastrationen.

Med stöd av 10 § lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket tilldelade nämnden veterinär XX en erinran för att han av oaktsamhet åsidosatt sina skyldigheter i den veterinära yrkesutövningen.

Johan Beck-Friis

Årsmöte för Svenska Militärveterinärsällskapet

Svenska Militärveterinärsällskapet håller sitt årsmöte onsdagen den 6 november klockan 17.00 i sammanträdesrummet "Aspen", Hotell Linné i Uppsala. Efter årsmötet bjuder sällskapet de närvarande medlemmarna på veterinärförbundets "Get together buffé", 19.00 på Stockholms Nation, Drottninggatan 11, Uppsala. Eftersom buffén medför en kostnad för sällskapet, krävs föranmälan om deltagande i denna. Anmälan görs senast den 21 oktober till Börje Nilsson, Strand Väst Flygeln, 635 05 Eskilstuna. Mobiltelefon: 070-603 27 10.

Välkomna!
Styrelsen

Specialistutbildningen – kurser under Veterinärmötet

Under årets Veterinärmöte kommer samtliga sektioner att erbjuda möjlighet att räkna tvådagarssessionerna som kurs inom respektive specialistutbildningsprogram. För erhållande av kursintyg krävs föranmälan till SVS kansli, Marianne Lundquist telefon 08-545 558 27, e-post: marianne.lundquist@svf.se senast den 28 oktober 2002. Närvarokontroller kommer att genomföras vid flera tillfällen under mötet eftersom närvaro under hela kurstiden blir obligatorisk för dem som önskar kursintyg.

Följande kurser erbjuds:

Onkologi hos hund och katt (smådjurssektionen), Smärtlindring och kolik hos häst (hästsektionen), Veterinary Public Health och besiktningsveterinärens roll (livsmedelssektionen), Veterinary Public Health och epidemilogi (husdjurssektionen) samt Helicobakterinfektioner hos laboratoriedjur (1 dag, försöksdjurssektionen).

Jordbruksverket är regeringens expertmyndighet på det jordbrukspolitiska området och arbetar bland annat med EU-stöd till jordbruket, miljö- och djurskyddsfrågor. Landets distriktsveterinärer utgör också en betydande del av organisationen.

Vi eftersträvar mångfald bland personalen avseende ålder, kön och kulturell bakgrund.

JORDBRUKS VERKET

551 82 Jönköping
036-15 50 00
www.sjv.se

Vill du hjälpa till i arbetet med att skydda Sverige mot smittsamma djursjukdomar?

Jordbruksverkets smittskyddsenhet behöver under perioden oktober 2002–augusti 2003, med eventuell möjlighet till förlängning, ytterligare en handläggare till införselgruppen. Gruppen jobbar med in- och utförsel av bl.a. sällskapsdjur, exotiska djurslag, häst samt djurprodukter. Arbetsuppgifterna är bland annat att göra riskbedömningar, informera allmänheten samt att utveckla införselvillkor på nationell och internationell nivå. I jobbet ingår även att ha nära kontakter med landets veterinärer samt svenska och utländska myndigheter.

Vi söker dig som är veterinär eller biolog. Du ska ha goda kunskaper i engelska, kunna ta egna initiativ, vara drivande och ha god samarbetsförmåga.

För mer information om anställningen kan du kontakta biträdande enhetschef Robert ter Horst, tfn 070-326 93 72, eller handläggare Anna Jonsson, tfn 036-15 52 28. Fackliga företrädare är för SACO-föreningen Michael Diemer och för ST-Jordbruksverket Margoth Norén. För anställningsvillkor ring Tage Bark på personalenheten. Samtliga kan nås via växeln på tfn 036-15 50 00. Gå in på vår webbplats (www.sjv.se) för ytterligare information.

Välkommen med din ansökan med meritförteckning och löneanspråk till Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, **senast den 8 oktober 2002.**

Märk ansökan med ref.nr 06-4553/02.

Inte klockare men nästan...

En musikalisk begivenhet inom veterinärmedicinen

Veterinärtidningen brukar recensera ny veterinär facklitteratur, men har nu även fått en tillfällig musikrecensent. Följande musikanmälan beskriver veterinären och operasångaren Lennart Bäckströms samlade verk på CD.

Även om det Hernquistska kravet på sånglig förmåga till somligas lycka utgått ur antagningskraven för veterinärutbildningen, har det alltid funnits kolleger som då och då avslöjat sin böjelse för symbiosen. På detta finns åtskilliga exempel, t ex kollegan som för inte så länge sedan genomförde en krävande operaaria som hyllning till sin brud under självaste bröllopsmiddagen. Men en yrkesmässig kombination av ars musica och ars veterinaria var väl länge regementsveterinären Natanael Berg tämligen ensam om såvida man inte tänker på lokala insatser av klockareveterinärer som t ex distriktsveterinären Johan Ericsson i Norra Råda, vars egenhändigt byggda orgel finns på veterinärmuseet i Skara.

Med symbios avses som varje läsare inser inte här det fenomen som uppstår hos varje veterinär eller veterinärstudent varje gång sedermera länsveterinären Torsten Kaléns "Livet leker" uppstäms.

Bäckström exempel på lyckad symbios

Lennart Bäckström har med framgång lyckats göra symbios av båda yrkesrollerna. Redan som student på Stutis var han elev vid Musikhögskolans operaklass och sedan fortsatte han parallellt med tjänst i Skara vid KVH och senare Djurhälsovården som elev vid Statens Scenskola i Göteborg. Många är de kolleger som när det varit fest fått njuta av hans sång. Inte så få har också sedan 1960-talet fått förmånen höra honom i krävande opera-, oratorie- och konsertsammanhang. 1979 fick han en professur i svinsjukdomar vid veterinärfakulteten i Urbana, Illinois, från 1984 vid veterinärfakulteten på University of Wisconsin i Madison. Under alla dessa år har han fortsatt att kombinera veterinärmedicinen med sångliga framträdanden i USA, Kanada, Ryssland och Centraleuropa.

Inspelningar på elva CD

Bäckström har nu låtit överföra inspelningar från olika framträdanden till elva CD med totalt 170 titlar och 12 timmars musik. Överföringen av de olika inspelningarna till CD är ett imponerande arbete och det är en njutning att få höra rader av goda orkestrar. Här finns arior ur Bachs Juloratorium och Johannespassionen från framföranden tillsammans med Skara Oratoriekör, liksom utdrag ur flera oratorieframföranden i USA, inklusive en komplett radioinspelning av Haydns Skapelsen. Skön att lyssna till är Gullbergs "Förklädd Gud" till Lars Erik Larssons musik, för övrigt från verkets urpremiär i USA.

Flera CD upptar operamusik från USA, där kan man inte bara höra Lennart som Escamillo i Bizets Carmen (hans operadebut vid Göteborgsoperan 1978) utan åtskilliga andra roller i operor av bland annat Mozart och Verdi. En CD upptar amerikansk musik, som t ex utdrag ur Gershwins opera Porgy and Bess och musicals som Show Boat och South Pacific. Från en turné i Ryssland finns en hel CD med ryska sånger till balalajkaorkester. Svenska och norska romanser har fått var sin skiva och där finns Bellman, Sjöberg, Karl-

HIPRACIN
I STORFÖRPACKNING
GER LÄGRE PRIS!

HIPRACIN, ett oxytocinpreparat i storförpackning* (5x10x10ml), ger lägre pris för varje behandling!
*(Finns också i: 2 x 10 ml, 10 x 10 ml).

Också till häst, hund och ko!
Läs mer på vår hemsida: www.nordvacc.se.

Västertorpsvägen 135. Hägersten.
Post: Box 112, 129 22 Hägersten.
Telefon: +46-8 449 46 50
Telefax: +46-8 449 46 56
E-mail: vet@nordvacc.se

NordVacc LÄKEMEDEL AB

feldt/Pettersson-Berger, Heidenstam/Stenhammar, Fröding-Rangström, Grieg m fl fint företrädda. På en CD finns svenska och engelska (amerikanska) julsånger.

Inköp via veterinärmuseet

Den intresserade kan få detaljerad innehållsförteckning och förvärva hela eller delar av samlingen genom att kontakta Veterinärmuseet i Skara där Lennart Bäckströms kurskamrat Lars Garmer numera förutom museiintendent också kan titulera sig musikförläggare. Veterinärmuseets adress är Box 234, 532 23 SKARA, telefon 0511-672 47. Priset per CD synes vara mindre än självkostnadspris då det satts till 195 kr, och hela samlingen kostar 1 800 kr, exklusive portokostnad. Del av beloppet går dessutom till veterinärmuseet som stöd för dess verksamhet.

Ingvar Ekesbo
professor, Skara

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag.

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

3/10 -02.Konferens om Sport, hälsa och genteknik – bruk och missbruk arrangeras i Kongresshall C, Folkets Hus, Stockholm av bland andra Genteknikmnden, Riksidrottsförbundet, Svenska Läkaresällskapet, ATG, Kungl Vetenskapsakademien med flera. Info: Gustaf Brunius/Ann-Mari Lindqvist, Genteknikmnden, tel: 08-730 92 28/730 93 17 eller via e-post: genteknik@genteknik.se

21–25/10 -02. Kurs i Försöksdjursvetenskap enligt FELASA kategori B anordnas i Uppsala av Uppsala Universitet. Info: Kurssekretariatet vid Uppsala Universitet, Jenny Larsson, tel: 018-471 76 84, e-post: Jenny.Larsson@uadm.uu.se eller Malin Planting, tel: 018-471 73 75, fax: 018-55 84 05.

27/11 -02. Utbildningsdag om Snabbgranskning av publicerade medicinska studier arrangeras av Läkemedelsakademin. Info: Anders Pesula, e-post: anders.pesula@lakemedelsakademin.se eller kurssekreterare Annette Lindberg, e-post: annette.lindberg@lakemedelsakademin.se eller på tel 08-723 50 00.

3–6/2, 3–6/33, 15-16/5 -03. Kurs i Toxikologisk bedömning, 3 delar, 5 poäng arrangeras på Lidingö av Institutionen för Miljömedicin, Karolilnska Institutet i samarbete med Läkemedelsakademin. Info: Birgitta Karpesjö, tel: 08-723 50 00, fax: 08-20 55 11, e-post: Birgitta.Karpesjo@Lakemedelsakademin.se

Tidigare publicerade

10–11/10 -02. Kurs i Distala hältor hos häst, Kungälv. Arr: SVS Hästsektion och Veter AB (SVT 8-9/02)

23/10 -02. Utbildningsdag om Säker mat på alla fat – hur förhindras matförgiftning?, Lund. Arr: Livsmedelsverket. (Samma kurs hålls den 11 september i Göteborg.) (SVT 10/02)

7–8/11 -02. Veterinärmötet 2002, Ultuna, Uppsala. Arr: Sveriges Veterinärförbund och Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. (SVT 12/02)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Nya

15-17/11-02. Kurs om Behandling av smågnagare, kaniner och illrar arrangeras i Oslo, Norge av smådyrpraktiserende veterinærers forening i samarbete med Norsk veterinærforening. Info: Geir Birkeland, tel: 0047-22 99 46 03, fax: 0047-22 99 46 01, internet: www.vetnett.no (se annons i detta nummer).

6–7/12 -02. 4th Maastricht International Congress on Equine Medicine anordnas I Maastricht, Nederländerna. Info: 4th Maastricht International Congress on Equine Medicine, PO Box 300, NL-5830 AH Boxmeer, Nederländerna. Tel: 0031-06 506 37 999, fax: 0031-0485 31 11 57, internet: www.welcome.to/micem, e-post: micem2002@hotmail.com

18–26/1 -03. Wildlifte Capture Course for Veterinarians arrangeras I Sydafrika. Info: Parawild Safaris, PO Box 4101, Nelwpruit 1200, South Africa, tel: 0027-82-468-7001, e-post: safari@parawild.co.za

PARTNERSHIP OPPORTUNITY, NORWAY

On behalf of one of our clients, we are happy to announce a challenging opportunity for an experienced **Scandinavian speaking veterinarian** looking to become a partner in a small animal/avian/-exotic practice.

The practice is located in Høvik, 10 minutes from Oslo, in the fastest growing region of Norway having excellent leisure possibilities and is a busy, well established (1993), progressive, expanding clinic with two full time and four part time practitioners. Full facilities are available including fully computerised, in-house laboratory and a friendly dedicated staff in a professional and enthusiastic team.

Application should be made within October 7th to:

Codex Advokat AS
Att: Attorney Mr. Haugan
PB.: 5222 Majorstua
0303 Oslo, Norway

or email:
espen.haugan@codex.no

SVS Livsmedelssektion

kallar till årsmöte torsdagen den 7 november 2002 kl 12.00 i direkt anslutning till det gemensamma husdjurs- och livsmedelssymposiet. Lokal: Sal E. Undervisningshuset, Ultuna. Sektionen bjuder på lättare lunch i form av ”elefant”-macka och lättöl.

Tidigare publicerade

3/10 -02. Kurs i Pharmacovigilance for the Veterinary Industry, London, UK (SVT 10/02)

3–6/10 -02. British Veterinary Association arrangerar sin årliga kongress i Stratford-upon-Avon, UK. (SVT 7/02)

11–12/10 -02. Symposium om Xenotransplantation: Animal Organs to Save Human Lives, Gardermoen, Norge (SVT 1/02)

19–21/10 -02. Conference on Equine Sports Medicine and Science of the Elite Dressage and Three-Day-Event Horse, CESMAS 2002, Saumur, Frankrike (SVT 13/01)

22/10 -02. Kurs i A Regulatory Update on Animal Feed Additives, London, UK (SVT 10/02)

11–22/11 -02. Kurs i Internal Medicine II, Utrecht, Nederländerna (SVT 4/02)

3–6/4 -03. 46th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

4/7 -03. 2nd Dentistry, Oral and Maxillo-Facial Surgery Forum Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

5–6/7 -03. 2nd Surgical Forum of the European College of Veterinary Surgeons Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

25–28/8 -04. The 5th World Congress of Veterinary Dermatology, Wien, Österrike(SVT 10/02)

Läkemedel

Godkända läkemedel

Läkemedelsverket har den 9 augusti godkänt nedanstående läkemedel.

MycoPAC vet, injektionsvätska, emulsion. Innehavare av godkännande för sörsäljning: Schering-Plough A/S, Farum, Danmark. *ATC-kod:* QI 09A B13 (mykoplasma vaccin).

Noromectin vet, oral pasta 18,7 mg/g. Innehavare av godkännande för försäljning: Norbrook Laboratories Ltd, Newry, Nordirland. *ATC-kod:* QP54A A01 (ivermectin)

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
SMÅDJURS SEKTIONEN

Kallelse till årsmöte i SVS smådjurssektion

I samband med Veterinärmötet kallar SVS Smådjurssektion till årsmöte torsdagen den 7 november klockan 18.00 på Hotell Gillet i Uppsala. Eventuella motioner ska vara sekreteraren tillhanda senast den 14 oktober.

Sektionen bjuder på enkel förtäring och dryck i samband med årsmötet och framför sitt tack till Bayer för generöst bidrag till mötet.

Träff för handledare inom specialistprogrammen för hund och katt samt häst

Omedelbart efter smådjurssektionens årsmöte, dvs ca klockan 19.00, inbjuder SVS till en träff för handledare inom både smådjurs- och hästspecialiseringsprogrammen. Träffen blir i samma lokal på Hotell Gillet och de medlemmar i hästsektionen som ämnar delta i handledarträffen är även de välkomna att inta förtäring före handledarträffen tillsammans med smådjurssektionens medlemmar.

En del av medlemmarna i Examinations- och styrkommittéerna (ESK) för smådjur och häst kommer att närvara för att dela med sig av sina erfarenheter och svara på frågor. Önskemål om frågor att diskutera under träffen kan sändas till Christina Arosenius på SVS kansli, Box 12 709, 112 94 Stockholm. Ni kan också ringa 08-545 558 24 eller skicka per e-post till: christina.arosenius@svf.se

Välkomna!

Till minne av Hans-Jörgen Hansen

När jag lärde känna Hans-Jörgen var han redan pensionär, men fullt verksam som ledare för SIDAs internationella kurs i patologi. – Äldst och yngst, kommenterade han med ett leende när vi presenterades för varandra första gången. Åldersskillnaden spelade ingen roll, vi blev snabbt goda vänner. Hans-Jörgen var en varmhjärtad, omtänksam person som höll sina beskyddande vingar över mig och andra noviser i patologins värld. Han följde vår utveckling med stort intresse och engagemang. Särskilt intresserade han sig för skelettets och broskets sjukdomar och när Stina Ekman (numera professor i patologi) disputerade inom detta fält var han mycket glad och talade beundrande om vilka "duktiga flickor" det fanns nuförtiden.

Hans-Jörgen var mycket uppskattad och omtyckt av de utländska veterinärerna som deltog i SIDA-kursen. Efter att han lämnat tjänsten som kursledare ägnade han sig helhjärtat åt veterinärmedicinsk historia. Han hittade några hundraåriga histopatologiska preparat som en svensk patolog fört med sig från Tyskland och fann mycket nöje i att studera de gamla vävnaderna, inte minst ur tekniskt hänseende. Om detta liksom annat smått och gott ur veterinärmedicinens historia har Hans-Jörgen berättat i flera intressanta och välformulerade artiklar i denna tidning.

Hans-Jörgen hade en speciell utstrålning. Högrest och ståtlig rörde han sig genom korridorerna, som någon från en annan tid. Kanhända en riddare som utkämpat många strider och nu kommit hem för att få ro. Värdighet, stil, naturlig auktoritet: allt detta präglade Hans-Jörgen. Samtidigt var han en social person som tyckte om att dansa och ha kul. Jag minns en disputationsfest där han var den piggaste av alla och aldrig ville åka hem.

De sista åren var han tyvärr sjuk och kunde inte längre komma så ofta till Uppsala. Men han såg till att vara med på min docentföreläsning, vilket rörde mig djupt. Jag har många ljusa minnen av Hans-Jörgen som för alltid kommer att finnas i mitt hjärta. Han var en sann gentleman och en människa man inte kan glömma. När han fyllde 75 blev han uppvaktad och höll ett litet tal där han manade oss att ta vara på stunden, på det korta ögonblick som är livet. Tack Hans-Jörgen, för att du funnits på jorden och för att du gett så mycket kärlek och värme till dem du mött.

Anna-Lena Berg

In memorandum av Annette Olofsson

Annette Olofsson (Hansson) har efter en kort tids sjukdom hastigt avlidit, blott 42 år gammal. Hennes snabba frånfälle kom som en chock för alla hennes vänner och familj och har lämnat oss alla i djup sorg och saknad. Annette var vår yngsta kurskamrat från veterinärutbildningen 1978-1983.

Annette var enda barnet i familjen Hansson, uppväxt på en gård utanför Ystad. Gården kvarstod i hennes ägo fram till hennes död. Blott 18 år gammal kom hon till Uppsala för veterinärstudier bland kurskamrater i årskursen som kom att kallas "Tuba recta" – de perfekta. Åldersskillnaden inom kursen varierade från 18 till 40 års ålder, vilket innebär att Annettes äldsta kurskamrater är pensionerade idag.

Annette for till norra Sverige (för en sydskåning ligger mitten av Sverige i Eslöv) och lämnade sin ponny och föräldrarna på gården. Annettes föräldrar är båda döda idag, men hennes ponny lever och är fortfarande i familjens ägo. Den är Annettes dotters trognaste vän.

Annette var kamraten, som alltid tänkte mer på andra än på sig själv och hon ställde alltid högre krav på sig själv än på andra. Detta osjälviska sätt gör att Annette lämnar många vänner och inga ovänner i saknad.

Under studietiden i Uppsala umgicks Annette mycket med agronomstudenterna på Ultuna. Bland dem hittade hon också sin livskamrat och make Sven-Olle Olofsson. Vi som hade förmånen att delta i deras bröllop kommer för alltid att minnas hur ett Skåne-bröllop går till. Mö mad och god mad på rättan tid.

Annette var ett naturbarn, som älskade att vara ute i naturen och arbeta med jorden. Hon var södra Skåne trogen hela sitt liv och hade sitt hem i Bjärred. Hennes hem var alltid öppet. Alla hennes vänner har med mig många glada minnen från umgänget med Annette, Sven-Olle och deras två barn.

Annette har arbetat inom alla olika veterinära specialiteter, alltid utfört sitt arbete med högt ställda ambitioner och till alla arbetsgivares belåtenhet. Trots detta har jag upplevt att Annette alltid kände sig otillräcklig. Hon var hela tiden kunskapstörstande, och krävde alltid 100 procent av sig själv.

Så sent som för fyra månader sedan hade jag och Elisabet besök av Annette som lärde sig mer om dermatologi hos Birgit Holm på Blå Stjärnans Djursjukhus. Annette var då frisk och med stor framtidstro. Jag är tacksam för de många möten och glada stunder som jag fått uppleva med Annette.

I valet mellan karriär och familj valde Annette alltid familjen. Hennes barn har därigenom fått en stor trygghet, och ett tomrum efter henne går aldrig att fylla. Låt detta bli ett upprop att komma ihåg Sven-Olle och barnen. Låt oss alla stötta dem.

För kurskamraterna
Sune Jerre
leg veterinär
Tuba–Recta,
veterinärutbildningen 1978-1983

Föreningen för veterinärer i administrativ tjänst, VIAT

kallar till ordinarie årsmöte torsdagen den 7 november 2002, kl 12.15 till 13.15, på VMFs kårhus, KC. Sedvanliga årsmötesförhandlingar till en enklare förtäring.

Styrelsen

SYVF

SYVFS STIPENDIUM 2002

Härmed utlyses stipendium till legitimerad svensk veterinär, som genom SYVF (Sveriges Yngre Veterinärers Förening) utövar sin rösträtt i Sveriges Veterinärförbund. Företräde ges åt den som är sysselsatt i praktiskt veterinärt arbete utan närmare knytning till vetenskaplig institution. Stipendiet om 7000 kronor är avsett för studier av veterinärmedicinska problem inom Sverige eller utomlands, och skall i första hand gagna veterinärkåren i allmänhet. En skriftlig redogörelse för stipendiets användning krävs för erhållande av medlen. Redogörelsen skall vara av sådan klass att den kan publiceras i SVT eller SYVF-Infot.

Ansökan med kort motivering skall vara SYVFs styrelse tillhanda senast onsdagen den 30 oktober, och sändes till sekreteraren Susanne Åkerblom, Länsmansgatan 26, 724 75 Västerås.

Bokanmälan

Zoonoser

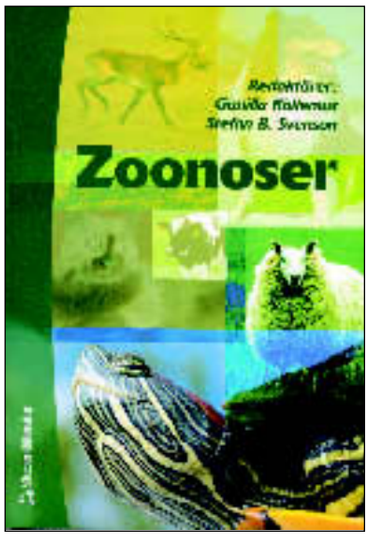

Zoonoser
Redaktörer: Gunilla Källenius och Stefan B Svensson.
Förlag: Studentlitteratur, Lund 2001.
Hemsida: www.studentlitteratur.se
Antal sidor: 350, med enstaka teckningar i svart/vitt.
Pris: 373 kronor + frakt och porto.
ISBN-nummer: 91-44-01210-1.

Boken "Zoonoser" är en trevlig och allmänbildande sammanställning av några av de viktigaste zoonotiska infektionerna. Det anges i inledningen att man inriktat sig på spridning från djur till människa, vilket gör att möjligheten till spridning från människa till djur och dess betydelse för epidemiologin utelämnas i de flesta kapitel. I kapitlet om tuberkulos tas det dock upp på ett utmärkt sätt.

Man har försökt att ge ett nordiskt perspektiv på texten och flera kapitel är skrivna av två författare, en representant från den veterinärmedicinska sidan och en från den humanmedicinska. Detta höjer bokens läsvärde. Tyvärr får några av de kapitel som skrivits av endast en person slagsida mot författarens område. I flera kapitel utelämnas viktig veterinärmedicinsk information såsom t ex att brucellos är anmälningspliktigt även på sällskapsdjur, att testkrav föreligger vid import av apor för många av de virus som kan spridas från primater och att TBE (Tick Borne Encephalitis) förekommer även hos djur (i detta kapitel talas bara om fästingar under rubriken "djur").

Varierande nivå på texten

Nivån på texten avseende mikrobiologi och epidemiologi varierar stort mellan kapitlen, vilket kanske är oundvikligt när så många olika författare är inblan-

DVF:s årsmöte

Distriktsveterinärföreningen kallar till ordinarie årsmöte torsdagen den 7 november 2002 kl 17.15 i sal O, Undervisningshuset, Ultuna. Årsmötesmiddag kl 20.00.

Separat kallelse till årsmötet och anmälningsblankett till årsmötesmiddagen kommer att utsändas till alla medlemmar.

Sekreteraren

SYVFS ÅRSMÖTE

Medlemmar!

Kallelse till SYVFs (Sveriges Yngre Veterinärers Förening) årsmöte torsdagen den 7 november kl 17,15 i Veterinärernas Kårhus, Ultuna, i anslutning till Veterinärmötet.

Dagordning
§ 1 Mötets öppnande
§ 2 Fastställande av röstlängd för mötet
§ 3 Val av sekreterare
§ 4 Val av mötesordförande och två justeringsmän, tillika rösträknare
§ 5 Fastställande av dagordning
§ 6 Protokolljustering
§ 7 Pågående arbete
§ 8 Rapport från SVFs fullmäktige
§ 9 Årsberättelse från föregående verksamhetsår (2001)
§ 10 Revisionsberättelse för föregående verksamhetsår (2001)
§ 11 Ansvarsfrihet för styrelsen 2001
§ 12 Val av funktionärer till styrelsen 2003
a) ordförande och vice ordförande
b) sekreterare
c) skattmästare
d) ordförande i utbildningsutskottet, ordförande i praktikerutskottet samt tre övriga ledamöter jämte en suppleant
e) två revisorer jämte en suppleant
f) tre ledamöter till valberedningen, varav en sammankallande
§ 13 Fastställande av budget och medlemsavgifter 2003
§ 14 Rätt att teckna föreningens firma
§ 15 Stadgeändring
§ 16 Motioner
§ 17 Övriga ärenden
§ 18 Mötets avslutande

Motioner till årsmötet skall vara skriftliga och SYVFs styrelse tillhanda senast onsdagen den 23 oktober, och sändes till sekreteraren Susanne Åkerblom, Länsmansgatan 26, 724 75 Västerås.

Välkomna!
SYVFs styrelse 2002

dade. Dock borde redaktörerna kanske kunnat ingripa mot vissa brister i bakteriologin i EHEC-kapitlet och djurdelen av kapitlet om pasteurellos, och kanske också redigerat influensakapitlet lite. Det senare ger mycket grundlig virologisk information men lämnar läsaren med intrycket att alla influensavirus ohejdat överförs direkt från djur till människa, utan att ge så mycket information om de influensautbrott som begränsat sig till vissa djurslag men varit desto allvarligare för dessa. Då det finns gott om svenska veterinärer med ingående kunskaper om influensavirus hos djur, hade kanske någon av dessa kunnat tillfrågas som medförfattare till detta kapitel.

Användbar som uppslagsverk

Boken ger en god allmän översikt men blir av naturliga skäl inte så mycket mer än en sammanfattning av de olika sjukdomar som berörs. Tyvärr saknas några viktiga smittämnen såsom West Nile Fever, Hendravirus, Nipahvirus och EEE/WEE/VEE-virus och kapitlen om Denguefeber och sandmyggefeber förefaller helt överflödiga i detta sammanhang. Det hade också varit trevligt om de författare som använder påvisande av antikroppar mot ett smittämne som belägg för bärarskap hos djur fört en djupare diskussion om exponering vs infektion, samt relevans för serologiska tester i dessa sammanhang. En diskussion om lagstiftningen kring de aktuella smittämnena på djursidan och humansidan, samt de skillnader och problem som eventuellt föreligger på grund av detta hade också tillfört boken ytterligare en dimension.

Trots dessa smärre brister är boken mycket användbar som uppslagsverk inom området och kan varmt rekommenderas för veterinärens bokhylla.

Susanna Sternberg
leg veterinär
Sektionen för epizootologi,
SVA

Noterat

Första kanadensiska vCJD-fallet

I april i år anmäldes ett misstänkt fall av den nya varianten av Creutzfeldt-Jakobs sjukdom (vCJD) till det kanadensiska övervakningssystemet. Med hänsyn till patientens symtom och ålder (under 50 år) och mycket resande till Storbritannien, klassificerades patienten som ett misstänkt fall av vCJD.

Under sina många längre vistelser i Storbritannien under den då pågående BSE-epidemin hade patienten vid många olika tillfällen förtärt olika charkuteriprodukter. Efter att patienten återvände till Kanada i början av 1990-talet har han enligt uppgift konsumerat mycket lite nötkött och inget vilt.

Patologisk undersökning av hjärnan efter patientens död har visat histopatologisk bild som vid vCJD, och expertis i Storbritannien har bekräftat diagnosen.

I Kanada har patienten genomgått ett medicinskt ingrepp. De patienter som kan ha exponerats för instrument från detta ingrepp har identifierats och kommer att instrueras att inte donera blod, organ eller annan vävnad. Instrumenten från ingreppet kommer att destrueras.

Till och med 6 augusti har, förutom det här rapporterade kanadensiska fallet, 125 vCJD-fall rapporterats från Storbritannien, sex från Frankrike, två från Italien och ett vardera från Hong Kong och Irland.

Källa: EPI-aktuellt nr 34/02.

Slakteri-VD polisanmäld för hot mot veterinär

Livsmedelsverket har polisanmält VDn på ett slakteri i Halland för olaga hot mot en besiktningsveterinär, rapporterar tidningen ATL den 9 september. Den anmälde förnekar att han skulle ha hotat veterinären.

Det var ett telefonsamtal mellan veterinären och slakteriets VD den 16 augusti som ledde till polisanmälan fem dagar senare.

– Vår veterinär fick i skarp ton veta att hon skulle få sina fiskar varma, säger Pia Holmqvist, administrativ chef för Livsmedelsverkets besiktningsveterinärer. – Vi kan aldrig acceptera att vår personal hotas, då måste vi agera.

Hur orden föll sig vid tillfället vill inte Pia Holmqvist uttala sig om. Den anmälde slakterichefen kommenterar anklagelsen så här till ATL:

– Jag har inte hotat damen ifråga. Jag har ifrågasatt hennes sätt att arbeta, till exempel med levandebesiktningen av djuren som sker i all hast. Hur man kan få det till ett hot kan jag inte begripa.

JORDBRUKS VERKET

551 82 Jönköping
036-15 50 00
www.sjv.se

Jobb som distriktsveterinär

Alvesta – en heltidtjänst (dnr 06-4416/02)
Arvika – en heltidstjänst (dnr 06-4420/02)
Forsheda – en heltidstjänst (dnr 06-4415/02)
Lövsta – en halvtidstjänst 50 % (dnr 06-4417/02)
Valdemarsvik/Söderköping – två halvtidstjänster 50 % (dnr 06-4418/02)

Fullständig annons finns på Internet: **www.sjv.se**

Sista ansökningsdag är 9 oktober 2002.

Hos polisen i Halmstad konstaterar man att en anmälan om hot mot tjänsteman kommit in och nu är under utredning. I slutet av september räknar man med ett beslut om anmälan ska gå till åtal eller inte.

EPIET-programmet till Sverige

Smittskyddsinstitutets nyhetsbrev EPI-aktuell nr 34 2002 rapporterar att ansvaret för "The European Program for Intervention Epidemiology Training" (EPIET) har övertagits av Sverige från Frankrike. Inom ramen för EPIET-programmet tjänstgör yngre läkare och veterinärer från EU-länderna, Norge och Schweiz under två år på ett annat lands smittskyddsinstitut. Ett antal gemensamma kurser klaras också av under denna tid. Genom EPIET-programmet har EU fått ett stort antal välutbildade fältepidemiologer som snabbt kan rycka in vid större nationella och internationella utbrott. Ett tiotal EPIET:are har under de senaste åren tjänstgjort på Epidemiologen vid Smittskyddsinstitutet (SMI).

Det nya EPIET-kansliet kommer att vara placerat på Epidemiologen, SMI. För närvarande är SMI värd för två EPIET-fellows, Juan Carrique Mas, veterinär från Spanien, och Pasi Penttinen, läkare från Finland.

JORDBRUKSVERKET

Kommande kurs!!!

Ambulant hästpraktik – Vad är bäst för häst?

Kurs för hästengagerade veterinärer i blandad praktik

Kursinnehåll: Hantering av kolik, akut hälta, tandproblem och smittskydd.

Datum: 12-13 november (Östergötland) resp 4-5 december (Halland)

Frågor: Anna Forslid, 070-640 49 22, anna.forslid@dv.sjv.se

Mer utförlig annons kommer i nästa SVT!!!!

Djursjukhuset i Malmö

Djursjukhuset i Malmö driver sedan 1 september TrelleborgsVeterinären som en avdelning under Djursjukhuset i Malmö. Tre heltidstjänster kommer att bemanna kliniken i Trelleborg, en veterinär och två djursjukvårdare. Vi ingår tillsammans med Regiondjursjukhuset i Helsingborg i Stiftelsen Svensk Djursjukvård.

Vi söker till

TrelleborgsVeterinären

Veterinär – Klinikföreståndare

Arbetsuppgifterna blir att leda och utveckla det veterinärmedicinska arbetet på kliniken i enlighet med de av djursjukhuset uppsatta målen för verksamheten. Du kommer också att vara klinikens ansikte utåt mot våra djurägare och branschorganisationer.

Tjänsten är inriktad dels på kliniskt arbete, och dels på ledarskap och ekonomi, där utvecklingen av kliniken blir en central arbetsuppgift. Tjänstgöringsgrad heltid eller efter överenskommelse.

Vi söker Dig som har veterinärexamen gärna med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Vi sätter stor vikt vid personliga egenskaper som att engagera och entusiasmera Dina medarbetare. Tjänsten är en del i ett lagarbete varför stor vikt läggs vid förmåga att samarbeta. Du kommer att ha ekonomiskt ansvar för kliniken, rapporterar direkt till VD och ingå i Djursjukhuset i Malmös ledningsgrupp.

Djursjukvårdare

Vi söker dig som har djursjukvårdarutbildning eller motsvarande erfarenhet.
Tidigare tjänstgöring på klinik eller djursjukhus är meriterande.

Du är öppen och har ett vinnande sätt mot våra kunder och är intresserad av att utveckla kliniken. Du kommer att deltaga i alla förekommande arbetsuppgifter på en klinik med tyngdpunkt på kliniskt arbete och försäljning av foder och djurvårdsartiklar.
Tjänstgöringsgrad heltid eller efter överenskommelse.

Tillträde till de båda tjänsterna snarast eller efter överenskommelse.

För ytterligare upplysningar om tjänsterna:
Kontakta Göran Ask, VD , Tfn 040-55 22 61 , 0708 – 16 10 75
Henrik Merin, Chefveterinär, tfn 040 – 55 22 70.

Dina ansökningshandlingar oss till handa senast den 10 oktober 2002 under adress: Göran Ask, Djursjukhuset i Malmö AB, Cypressvägen 11, 213 63 Malmö.

Jourberedskap för försöksdjursveterinärer

Som svar på ett brev från veterinäravdelningen vid Karolinska institutet, slår Jordbruksverket fast att även försöksdjursveterinärer måste ha någon form av beredskap.

"Av djurskyddslagstiftningen framgår att försöksdjursveterinärerna har en rad uppgifter vid varje verksamhet med djurförsök. ... Det är därför viktigt att antalet försöksdjursveterinärer står i relation till omfattningen av det arbete de ska utföra enligt djurskyddslagstiftningen och till verksamhetens omfattning vid varje anläggning.

Det finns i djurskyddslagstiftningen inga undantagsbestämmelser för icke-ordinarie arbetstid, och således krävs någon form av beredskap", slår Jordbruksverket fast. Verket anser dock att de veterinära beredskapsuppgifterna kan delegeras till annan veterinär än en försöksdjursveterinär, oavsett om det är under ordinarie arbetstid eller efter denna.

BSE-liknande sjukdom hos hjort skapar USA-panik

Chronic Wasting Desease, CWD, beskrivs som hjortarnas egen variant av BSE. Det exakta släktskapet sjukdomarna emellan är oklart, men liksom BSE orsakas CWD av prioner som angriper hjärnan och nervsystemet. Nio amerikanska delstater och två kanadensiska provinser har hittills konstaterat CWD-fall.

Till skillnad från BSE, men i likhet med scrapie, kan sjukdomen spridas från djur till djur. Man misstänker att den snabba spridningen mellan olika delstater beror på att hjortar transporterats mellan olika hägn, och att de sedan kunnat smitta även vilda artfränder via kontakt genom stängslet.

Enligt Torsten Mörner på SVAs viltavdelning är den stora uppmärksamheten kring CWD i USA "litet hysterisk". Inte minst sedan tv-kanalen CNN haft som huvudnyhet att tre människor kan ha dött efter att ha ätit smittat hjortkött. Personerna i fråga kom från jägarfamiljer där två hade dött av Creutzfeldt Jacobs sjukdom och en av en annan typ av hjärnsjukdom.

I Wisconsin har kampen mot sjukdomen resulterat i ett beslut på att skjuta 60 000 vitsvanshjortar under höstsäsongen. Mörner tror dock att beslutet att skjuta så många hjortar snarare handlar om att lugna nervösa konsumenter än att man tror sig kunna utrota sjukdomen.

– En lösning vore att helt enkelt införa samma slaktmetoder på vilt som dem vi har när det gäller nötboskap, det vill säga att avlägsna riskmaterial, säger han till ATL.

I Sverige har Torsten Mörner och medarbetare testat älgar som visat symtom på nervsjukdom. Inget av dessa test har tytt på att djuren skulle ha någon prionrelaterad sjukdom.

Källa: ATLs nätupplaga lördagen den 31 augusti.

Nordiska Veterinärföreningen för Husdjursreproduktion, svenska sektionen

kallar till årsmöte torsdagen den 7 november 2002 kl 12.30 i Sal L, Undervisningshuset, Ultuna.

Styrelsen

ATG söker 2 hästveterinärer

Klinikveterinär – heltid Bergsåker, Sundsvall

Vi söker en veterinär till vår nya klinik vid Bergsåkers travbana i Sundsvall. Vi har där en nybyggd och välutrustad klinik med för närvarande 2 veterinärer heltids-anställda. Vi behöver nu förstärka med ytterligare en veterinär för att möta den ökande efterfrågan. Tillträde önskvärt i december 2002.

Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av klinikchef Catharina Fischerström, tfn 060-66 81 80 eller 070-606 06 26.

Klinikveterinär – heltid Färjestad, Karlstad

Till vår hästklinik vid Färjestads travbana i Karlstad söker vi ytterligare en veterinär. Vi håller på att bygga en ny topputrustad klinik med bl a digital röntgen samt fullt utrustad operationsavdelning, som ska stå färdig i januari 2003.

Om du vill veta mer är du välkommen att kontakta klinikchef Henrik Magnusson, tfn 054-21 98 89.

För båda tjänsterna gäller att vi söker hästveterinärer, gärna med specialistkompetens i hästens sjukdomar.
Det är viktigt att du är engagerad i ditt arbete och är intresserad av utveckling i din yrkesroll. Vi söker dig som är en god medarbetare och som ser kundorientering som naturligt.
ATGs kliniker erbjuder kvalificerad hästsjukvård för alla hästraser.
Anställningarna omfattas av kollektivavtal mellan ATG och Sveriges Veterinärförbund.
Upplysningar om båda tjänsterna kan också lämnas av överveterinär Peter Kallings, tfn 08-627 20 11, 070-527 20 11. E-post: peter.kallings@atg.se

Din ansökan vill vi ha senast den **15 oktober** 2002 till ATG, Klinik-och forskningsavdelningen, 161 89 STOCKHOLM.

Hästforskning under 25 år

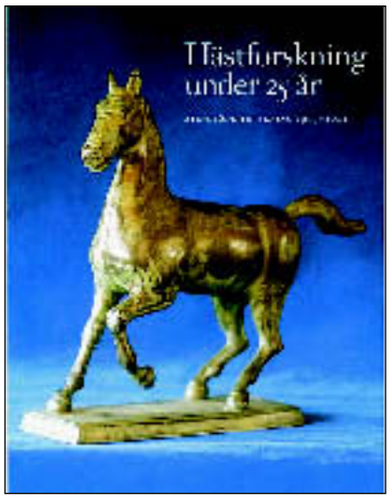

I slutet av augusti presenterade ATG, AB Trav och Galopp, skriften "Hästforskning under 25 år – ATG-stödd forskning 1977–2002".

I skriften har ett antal forskare, huvudsakligen från SLU, beskrivit sina forskningsprojekt och resultat på ett populärvetenskapligt och lättillgängligt sätt. Sammanställningen av skriften har informationsveterinär Jenny Ennerdal stått för tillsammans med Peter Kallings, överveterinär och sekreterare i ATGs forskningskommitté.

Skriften beskriver 25 år av svensk hästforskning, som på flera områden varit världsledande. Den har bland annat lett fram till en för travhästen anpassad dosering av travbanor, ökad kunskap om hästens träningsfysiologi, hostproblem, skelettskador och fästingburna sjukdomar, liksom förbättring av avelsurvalet och bekämpning av doping.

"Hästforskning under 25 år" kan beställas till självkostnadspris via Svenska Travsportens Centralförbunds informationsavdelning.

Winberg tackar veterinärförbundet

I ett brev till Sveriges Veterinärförbund den 29 augusti tackar jordbruksminister Margareta Winberg förbundet och dess medlemmar för det stöd hon fått i arbetet mot grymma djurtransporter.

"Jag är mycket glad över att frågan om hur vi hanterar djuren väcker ett sådant engagemang, och jag vet att ett stort arbete utförs på många håll för att förbättra djurskyddet. Materialet som produceras och distribueras av djurskyddsengagerade organisationer är mycket viktigt och används ofta i den politiska debatten", skriver ministern.

Under vintern 2000/2001 samlade veterinärförbundet in drygt 3 000 namnunderskrifter mot de grymma djurtransporterna, vilka överlämnades till jordbruksministern i mars 2001. Winberg nämner särskilt de veterinära namnunderskrifterna i brevet, och berättar att hon tillsammans med drygt 100 000 andra underskrifter lämnat dem till EU-kommissionär David Byrne. "Jag är övertygad om att folkets starka engagemang gjorde ett starkt intryck och att detta hjälper oss i det fortsatta djurskyddsarbetet", avslutar hon.

Vill Du vara med i vårat glada gäng?

Vikariat som klinikveterinär vid Blå Stjärnans Djursjukhus i Borås
Tjänsten är ett barnledighetsvik. som kommer att sträcka sig över ett par år med början snarast.

Välkommen med din ansökan till

Stiftelsen Svenska Blå Stjärnans DJURSJUKHUS
Box 1257, Stallgatan 5
501 12 BORÅS
Tel: 033-20 54 50
Fax: 033-20 54 51
e-post till lars.petersson@blastjarnan-boras.com

Kanslinytt

Chefer diskuterar sin roll

Man ska kunna lämna ett ledarskap utan att drabbas av ”badwill”, konstaterar Kerstin Hildingsson och Charlotta Krafft i sin rapport ”Lönande att leda? – en beskrivning av chefers arbetsvillkor.”

Rapporten vill fånga betydelsen av belöningar och tittar närmare på vad chefer egentligen premieras för? På 26 faktaspäckade sidor lyfts en del av de åsikter och tankar tjugo SACO-anslutna chefer gett uttryck för i icke-styrda intervjuer, upp för närmare belysning.

I det gamla belöningssystemet värderades bland annat funktionen högt och positionen i hierarkin var grundläggande för löneutvecklingen. Lönesystemet var formaliserat. I det nya, moderna, lönesystemet värderas prestationen och personliga egenskaper högre. Belöningar används för att påverka beteenden. Hildingsson och Krafft jämför arbetsmarknadssektorerna och ser att möjligheterna till karriärsutveckling skiljer den privata från den offentliga sektorn. Författarna pekar också på att det upplevs som en belöning i sig att bli chef och att cheferna ofta uppfattar att goda förutsättningar är detsamma som en belöning.

Veterinar nr 12-2002 02-09-20 08.09 Sida 624

Rapporten kommer samtidigt som ”Möjligt att leda” där bland annat ledningsgruppens betydelse och just svårigheterna att hoppa av diskuteras. Båda skrifterna är en uppföljning av SACOs arbetsledarprojekt som startade i fjol och kan beställas på www.saco.se.

Katarina Hörlin Barnekow

Hopp om ny privatpraktikerförening inom SVF

På förekommen anledning vill veterinärförbundet informera om att privatpraktiserande veterinärer är välkomna att stanna kvar i förbundet, trots beskedet från Privatpraktiserande veterinärers förening (PVF) att föreningen lagts ner. Förbundsstyrelsen har beslutat att medlemmar av förutvarande PVF får kvarstå som SVF-medlemmar, utan riksförening, fram till fullmäktigemötet den 9–10 oktober. Därefter måste tidigare PVF-medlemmar välja medlemskap i en riksförening, antingen en av de nuvarande eller en eventuell nyskapad privatpraktikerförening.

Under fullmäktigemötet kommer privatpraktikernas organisation inom förbundet och hur den ska se ut i framtiden att diskuteras. Förbundet önskar att så många berörda veterinärer som möjligt ska bidra till diskussionerna. Förslag kan lämnas till delföreningarna, förbundsstyrelsen eller förbundskansliet.

Vid fullmäktigemötet kommer också arbetsgruppen (Åsa Bergquist, Anne Pedersen Mörner och Örjan Ljungvall) som har i uppdrag att se över organisationen av SVF/SVS och möjligheten att vara medlem av SVS utan att vara medlem av SVF att rapportera från sitt arbete.

Veterinärförbundets önskan och förhoppning är att så många privatpraktiker som möjligt stannar i förbundet. Förbundsstyrelsen erbjuder därför alla privatpraktiserande medlemmar en mötesplats lördagen den 28 september kl 11.00 på City Conference Centre, Norra Latin, Stockholm (vid Norra Bantorget), för att bilda en ny riksförening för privatpraktiker. Om en sådan ny privatpraktikerförening bildas innan årets fullmäktigemöte, kan fullmäktige besluta att ansluta föreningen till förbundet redan vid sitt kommande möte i oktober. Se vidare information på hemsidan www.svf.se.

Nya medlemmar

Den 22 augusti 2002

Charlotte Eriksson, Uppsala; SYVF
Kerstin Hirsch, Halltorp; DaVF
Audun Kongslien, Söderköping; DVF
Karin Kongslien, Söderköping; DVF
Nanna Holst Larsen, Falköping; SYVF
Benny Olsen, Uppsala; SYVF
Anna Olsson, Lund; SYVF
Maria Sjöström, Uppsala; SYVF

PERSONNOTISER

Avliden

Leg veterinär Annette Olofsson har avlidit den 31 juli 2002. Hon föddes 1960 och avlade veterinärexamen 1983. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Förtroendevalda

Sveriges Veterinärförbund
Styrelse

Ordförande:	Bost.tel
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQUIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
KARIN LUNDBORG	0525-102 13
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-69 46 64

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
Kollegium

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE PEDERSEN MÖRNER

STEFAN ALENIUS
PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQUIST

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Björn Swenson
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Tone Lindvåg

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Björn Dahlén

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Ingrid Hansson
Sekreterare: Ursula Nord-Bjerselius

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Föreningen vilande inför fullmäktige

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF (vilande)
Ordförande: Fredrike Ritter

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Stefan Alenius
Sekreterare: Olof Engelbrekt Skarman

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandquist
Sekreterare: Helene Hansson